
چشم‌انداز توسعه کشور

در افق ۲۰ ساله توسعه پایدار ملی

با رویکرد جهانی

◀ مقدمه

تهیه و تدوین برنامه چهارم توسعه، با توجه به ضرورتها و الزامهای ناشی از آرمانهای قانون اساسی، تحولات بین‌المللی، فضای نوین اقتصاد جهانی، تحولات علمی و فناوری‌های نو، بخصوص فناوری اطلاعات و نیازهای توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور در مرحله کنونی، از جمله رشد سرمایه‌گذاری، تولید و اشتغال، و در بلندمدت برپایی اقتصادی توانمند، پویا، بالنده و متکی بر مؤلفه‌های دانایی با هدف تحقق صادرات انبوه به جای صدور مواد و کالاهای نخستین - به ویژه نفت خام - مستلزم داشتن رویکردی منطقی نسبت به تحولات پیش رو و ترسیم چشم‌انداز آینده در افق بلندمدت Vision است.

جهان در قرن بیست و یکم دنیایی آکنده از رقابت، توسعه بازارها، ظهور و رواج فناوری‌های برتر و گسترش تجارت است. شرط توفیق در این عرصه، بهره‌گیری از فرصتها و رویارویی با چالشهای پیش رو است و این همه ایجاب می‌کند که فرایند توسعه اقتصادی - اجتماعی، با رویکردی راهبردی نسبت به تشخیص شرایط جدید بین‌المللی و با شناخت دگرگونی‌ها در ترکیب و روند مناسبات سیاسی - اقتصادی جهانی و منطقه‌ای و همچنین با نگرش به مهم‌ترین مسائل و تنگناهای اقتصاد ملی، مسیر انجام تحولات ساختاری - فناوری و پاسخگویی به الزامهای رشد و توسعه پایدار و با ثبات اقتصاد کشور را هموار سازد.

بدیهی است اتخاذ رهیافتی استراتژیک نسبت به تعیین اولویتها و جهت‌گیری‌های اساسی آینده کشور در متن تحولات بین‌المللی - منطقه‌ای، تنها نمی‌تواند به برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت بسنده کند، و ناگزیر باید بر برنامه‌ریزی‌های بلندمدت، ارائه دورنماها و تحلیل چشم‌اندازهای با افق دوردست با هدف‌گذاری و سمت‌گیری‌های روشن و مشخص متکی باشد. برنامه‌ریزی‌های بلندمدت با تجسم بخشیدن به مبانی اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی - زیست‌محیطی جامعه آرمانی آینده، زمینه شکل‌گیری تحولات و اصلاحات و بازآرایی اقتصاد ملی و چارچوبهای طراحی و اجرای برنامه‌های میان‌مدت و کوتاه‌مدت را فراهم می‌آورد.

مدیریت اقتصادی، در قالبهای غیر مبتنی بر نگرشهای راهبردی و بدون تعهد به آرمانها و آماجهای بلندمدت نیز، در نهایت کشور را به مسیر نوعی روزمرگی و تسلسل و تراکم دشواریها و تنگناها سوق

خواهد داد، که این امر اجرای توسعه مدیریتها را جهت پیشرفت کشور و مدیریت توسعه، بیش از پیش اجتناب‌ناپذیر می‌سازد.

شایان توجه است که برنامه بلندمدت راهبردی، در مجموع اقتصاد ملی و در بخشهای مختلف آن، به هیچ وجه به معنای تجميع چند برنامه میان‌مدت نیست و در واقع هدف نهایی آن، معطوف به تبیین گزینههای استراتژیک و جهات اصلی تحولات ساختاری - نهادی و ارائه‌ی عرصه‌های انتخاب برای تدوین برنامه‌های میان‌مدت در مسیر حرکت به طرف جامعه آرمانی است. از همین رو برنامه‌های بلندمدت را می‌توان با تمثیلی ساده، به افروختن نوری در تاریکی آینده تشبیه کرد که حرکتها و ساماندهی‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت را، با کمترین انحراف و اتلاف در تخصیص منابع، به سوی نقطه راهنما هدایت می‌کند.

در همین حال، برنامه استراتژیک بلندمدت، چشم‌اندازهای آینده کشور را با ملاحظه روندها و گرایشهای راهبردی سیاسی - اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی - زیست‌محیطی، در سطوح بین‌المللی و ملی مطرح می‌کند و به اعتبار این برنامه یا تحلیل چشم‌انداز، تفاوت‌های اساسی با شکل مرسوم برنامه‌ریزی‌های میان‌مدت و بلندمدت اجرایی دارد. هدف از تهیه چنین برنامه‌ای، از یک سو آگاهی از گرایشهای مسلط و تعیین کننده در حوزه مسائل مربوط به امنیت و بقای ملی در آینده است و از سوی دیگر، شناخت عوامل بحران‌زا و ارائه‌ی راهکارهای مناسب برای غلبه بر بحرانها است که ناگزیر باید با ارائه‌ی چارچوبی برای مدیریت استراتژیک و طرح راهبردهای بلندمدت توسعه همه جانبه کشور، با نگرشی به فرصتها و چالشهای پیش رو توأم باشد. طبعاً طی کردن مرحله گذار از وضع موجود، و رسیدن به وضع مطلوب در افق بلندمدت، مستلزم دگرگونی در ساختارها و نهادها و همچنین تنظیم حرکتها به گونه‌ای بهینه و به نحوی است که بتواند زمینه‌های رشدی پیوسته و پایدار مبتنی بر تحولات عمیق تکنولوژیک و مؤلفه‌های اقتصاد متکی بر دانایی را فراهم آورد. در سازماندهی تنظیم برنامه چهارم توسعه، ناگزیر باید دیدگاهی استراتژیک را اتخاذ کرد که الزاماً متکی بر داده‌های زیر است:

- مطالعات تخصصی استراتژیک که جنبه عام و راهبردی دارد.

- تدوین راهبردهای برنامه‌های بلندمدت، که به طور خاص معطوف به تدوین چارچوب برنامه‌ها در سطوح مختلف است.

تهیه چشم‌انداز بلندمدت جمهوری اسلامی ایران برای دوره بیست ساله (۱۴۰۴-۱۳۸۴)، با در نظر گرفتن سه عامل:

۱- آرمانها و ویژگی‌های جامعه ایده‌آل، ۲- شرایط اقتصادی، اجتماعی موجود کشور و ۳- تحولات بین‌المللی و منطقه‌ای و ویژگی‌های اقتصادی و فناوری جهانی، انجام گرفته که نتایج آن در این مجموعه جمع‌بندی شده است.

این مجموعه در دو فصل ارائه شده است:

- فصل اول شامل مبانی کلی و دیدگاهی، و همچنین نتایج حاصل از گزینه‌های مختلف پیش‌بینی و آینده‌نگری در ده سال اول چشم‌انداز [دوره (۹۴-۱۳۸۴)]
- فصل دوم شامل پیشنهاد هدفها و سیاستهای کلی و همچنین الزامها و راهبردهای رسیدن به هدفها و سیاستهای کلی، در قالب محورهای اساسی چشم‌انداز

◀ فصل اول: آینده‌های ممکن در افق چشم‌انداز

◀ ۱- مبانی کلی و دیدگاهی

سالهاست که به هنگام شروع هر گونه فعالیت برنامه‌ریزی و مطالعه درباره آینده، در همه سطوح خرد و کلان، منطقه‌ای و ملی، کوتاه‌مدت و میان‌مدت، این پرسش برای برنامه‌ریزان مطرح می‌گردد که، بدون خطوط راهنمای آینده، چگونه می‌توان مسیر توسعه بخش، منطقه یا کشور را مشخص نمود؟

حاصل و برآیند تلاشهای برنامه‌ریزی در سطوح منطقه‌ای، بخشی و ملی در گذشته، به دلیل نداشتن تصویری از چشم‌انداز آینده، به حرکتی همسو و مورد توافق همگان نمی‌انجامید و هر گاه خطوط کلی سمت و سوی معینی، در ذهنهای استراتژیک تنها چند مقام و مسئول عالی رتبه کشور وجود می‌داشت، مجال و فرصت اعمال گسترده و فراگیر آن به وجود نمی‌آمد.

تهیه و تنظیم چشم‌انداز آینده، از آن رو که روندهای ممکن و مطلوب آینده را پیش‌بینی و ترسیم می‌نماید، به اتخاذ موضوع و تعیین شیوه‌های برخورد با حوادث و اتفاقات کمک می‌کند و بهره‌برداری درست و بهینه از منابع و فرصتها را امکانپذیر می‌کند.

همچنین به دلیل آن که برخی از رویدادها و تحولات آینده، خارج از کنترل می‌باشد، تهیه چشم‌انداز به جهت پیش‌بینی آنها و مقابله با چالش‌های آینده پیش روی، اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد.

چشم‌انداز، آمیزه‌ای از ارزش داوریه‌های مبتنی بر ایدئولوژی نظام و واقعیت‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی جامعه است. با توجه به این که ایدئولوژی‌ها و نگرش‌های مختلف و متفاوت، آینده‌های متفاوتی را ترسیم می‌کنند، نخستین گام در پویش برنامه‌ریزی و آینده‌نگری، پذیرش یک چشم‌انداز واحد است. این چشم‌انداز، تصویری از آینده مطلوب را ترسیم می‌کند که هر گاه در ذهن‌های اعضای جامعه جای بگیرد، مسیر حرکتها و دگرگونی‌های آن جامعه، هموارتر می‌گردد و به طور صریح یا به صورت ضمنی بر اولویتها و راهبردهای برنامه تأثیر می‌گذارد. هر گاه این چشم‌انداز به طور صریح تنظیم و ارائه شده باشد، می‌تواند برنامه‌ها را در مسیری هدایت نماید که مطلوب و مورد تأیید اکثریت جامعه است. از این رو، تهیه و تنظیم چشم‌انداز آینده اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی کشور، بستر مناسبی برای تهیه و تنظیم برنامه پنج‌ساله چهارم توسعه، فراهم می‌سازد که هم فرایند برنامه‌ریزی پنج‌ساله را تسهیل و تسریع می‌نماید، و هم در مرحله اجرای برنامه، تحقق هدفهای آن را آسان‌تر و کم‌هزینه‌تر می‌سازد.

علاوه بر اینها، وضعیت عمومی جهان به گونه‌ای دستخوش تغییر گردیده است که روندهای گذشته که اساس و پایه تخمینها و پیش‌بینی‌های برنامه‌هاست، برای آینده قابل اتکا نخواهد بود. امروزه انسان در سراسر جهان وارد مرحله «بحران» شده، و بر خلاف گذشته که وضعیت سیستمها، وضعیت تعادل بود و استثنایها «بحران» نامیده می‌شدند، امروزه اصل بر بحران است، و هیچ سیستمی در حال تعادل پایدار و بلندمدت نیست و انسان و جوامع انسانی باید زندگی همراه با بحران را تجربه کنند.

به سخن دیگر، امروزه برنامه‌ریزی فرایندها، متکی بر این نیست که عدم تعادل را چگونه باید به تعادل کشانید، بلکه اصل بر این است که، فرایند توأمان تعادل - عدم تعادل را، چگونه باید مدیریت و راهبری کرد.

در چنین شرایطی، سه نوع نگاه به آینده قابل تشخیص‌اند:

اول: نگاه انفعالی *Passive*، دوم: نگاه فعال *Active* و سوم: نگاه آینده‌ساز *Proactive*

لازمه نگاه‌های فعال و آینده‌ساز، حرکت بر پایه مدیریت چشم‌انداز است که مبتنی بر شناخت وضع موجود و عوامل آن، تحلیل محیط ملی و بین‌المللی و بالاخره ترسیم چشم‌انداز مطلوب می‌باشد. در چارچوب چشم‌انداز مطلوب، برنامه‌ریزی‌ها و حرکت‌های فردی و اجتماعی، در راستای آینده‌سازی جهت‌گیری پیدا می‌کنند و از آثار نامطلوب بحران کاسته خواهد شد.

نگاه آینده‌ساز فعال، می‌بایست کلیه قلمروهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی را به صورت یک کلیت، و همچنین نگاه تعاملی با منظومه خرد، کلان، ملی و فرا ملی فرایندها و قلمروها را دربر گیرد. از این رو در این نگاه، حذف قلمرو یا قلمروها و بها دادن به یکی و نادیده گرفتن دیگری، مطرح نیست و بین قلمروهای ممکن اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی نه تنها تقابلی نیست، بلکه چگونگی در هم آمیزی کارآمدتر آنها به عنوان یک دغدغه مطرح است.

در همین راستا تقابل بین کشاورزی و صنعت، فناوری بزرگ با کوچک، قلمرو ده با شهر، و برنامه‌ریزی ملی با منطقه‌ای، و تقابل اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی، نه تنها وجود ندارد، بلکه دغدغه راهبردی این نگاه، چگونگی حضور این متغیرها، در قلمروها و بخشها به صورت فعال و پویا، در برنامه‌ریزی متکی به چشم‌انداز و چیدمان، و تعامل توسعه‌ای بین آنها می‌باشد.

ایران در سالهای پیش رو، با دو چالش اساسی رویارو خواهد بود.

- از یک سو کشور باید بتواند برای جمعیت جوان و جویای کار، از طریق استقرار جریان رشد پیوسته و پایدار، شغل و فعالیت مولد و درآمد ایجاد نماید.

- از سوی دیگر الزام‌های ناشی از ارتقای موقعیت منطقه‌ای و بین‌المللی کشور، حکم می‌کند که در سالهای آینده، فاصله ایجاد شده بین ایران و پاره‌ای از کشورهای پیشرو و نوظهور صنعتی (و حتی شماری از همسایگان کشور) در حداکثر امکان خود کاهش یابد.

روی همین اصل در تدوین و تنظیم آینده‌های ممکن کشور در افق چشم‌انداز، بهبود روند بازار کار، هم به لحاظ کمی و هم به لحاظ کیفی، افزایش بهره‌وری همراه با استقرار یک جریان رشد متناسب با هدف چیدمان تعاملی خردمندانه و هوشیارانه، همراه با عزت و حکمت اقتصاد ملی، رشد سریع با رویکرد هم‌پیوندی متقارن و دو سویه با اقتصاد جهانی، و تغییر در ساختار فناوری تولید برای جای‌گیری مناسب در تقسیم کار جهانی، مد نظر قرار گرفته است.

آینده‌های ممکن این برنامه در افق چشم‌انداز در سه گزینه:

۱- گزینه تداوم روند گذشته

۲- گزینه رشد سریع با رویکرد و هم‌پیوندی

۳- گزینه رشد معتدل با رویکرد هم‌پیوندی، تنظیم شده است.

گزینه تداوم روند گذشته، ناگزیر از پیش‌بینی آینده بر اساس ساختار کنونی کشور است. اما دو گزینه دیگر، به طور طبیعی از قاعده آینده‌نگری و هدف‌گذاریهای بلندمدت (با ملاحظه عملکرد اقتصادهای پیشرو و مقایسه آن با ایران) تبعیت می‌کند.

به این ترتیب، بر اساس روندهای گذشته متغیرهای کلان کشور، و در مقایسه با شاخصهای برخی از کشورهای نخواست، نقاط قوت و ضعف اقتصاد کشور مورد شناسایی قرار گرفته، و سپس در یک بررسی مرتبط، هماهنگ و سازگار، رشد و توسعه آینده کشور در قالب متغیرهای مذکور، هدف‌گذاری شده است. در این هدف‌گذاری، امکانات و محدودیتهای کشور مورد ارزیابی قرار گرفته، و تصویری از آینده مطلوب ارائه شده است که دسترسی به آن مستلزم عزم ملی و تلاش تمامی آحاد کشور خواهد بود.

رسیدن به این اهداف با وجودی که بسیار مشکل به نظر می‌آید، لیکن بنا به ضرورت‌های حیاتی اقتصاد کشور در این مرحله، و حفظ ثبات و ارتقای موقعیت کشور در منطقه و جهان، الزامی است. به علاوه تجربه سایر کشورهایی که این مسیر را پیموده‌اند، ثابت می‌کند که هدفهای مطرح شده، قابل حصول است. طبعاً اتخاذ راهبردهای مشخص و سیاستهای کلیدی متناظر با آن، شرط رسیدن به این اهداف خواهد بود.

آینده‌نگریهای ارائه شده در این فصل، حاصل مطالعات تفصیلی در باب روند تحولات اقتصادی کلان در گذشته و مقایسه آن با کشورهای منتخب و ارائه‌ی آینده‌های ممکن و مطلوب اقتصاد ایران در افق ۱۳۹۴ است.

۴-۲- فروض اساسی

داده‌های اطلاعاتی مطالعات این برنامه، مبانی محاسبات مختص به خود و نتایج مربوط به آن را ایجاد کرده است، که در گزینه‌های ذیل چگونگی آن به تصویر کشیده شده است. قطعاً در بررسی کلیت

بخشهای مختلف دولت و سپس مجموعه نظام، هر گونه تغییر کمی و کیفی در داده‌ها، می‌تواند نتایج را نیز تغییر دهد. مبانی محاسبات گزینه‌های ارائه شده در این برنامه، به شرح زیر است:

الف: مبانی محاسبات گزینه ادامه روند موجود

- ۱- سال ۱۳۸۱ به عنوان سال پایه در نظر گرفته شده و ادامه آن تا سال ۱۳۸۳ بر مبنای اهداف کمی برنامه سوم توسعه، فرض شده است و از سال ۱۳۸۴ تا سال افق، از یک الگوی اقتصادسنجی و همچنین شاخصهای مربوط به دهه (۸۰-۱۳۷۰) استفاده شده است.
- ۲- تولید نفت در سال افق، معادل سال پایه در نظر گرفته شده است. به این ترتیب با توجه به افزایش طبیعی مصرف داخلی، میزان نفت قابل صدور در سال ۱۳۹۴، معادل ۱/۷ میلیون بشکه در روز فرض شده است.

ب: مبانی محاسبات گزینه مطلوب ۱ (رشد سریع با رویکرد هم‌پیوندی)

- ۱- کاهش نرخ بیکاری به (۷٪) (در این صورت تورم از افزایش شتابنده‌ای برخوردار نخواهد بود).
- ۲- دو برابر شدن رشد شاخص بهره‌وری نیروی کار [از (۲/۲٪) دوره (۷۵-۱۳۴۵) به (۴/۴٪)]
- ۳- افزایش نرخ مشارکت به (۴۸٪) (بر اساس بالاترین نرخ تحقق یافته در گذشته و مقایسه‌های بین‌المللی در اقتصادهای مشابه)
- ۴- افزایش نسبت سرمایه‌گذاری به تولید، از (۲۷٪) در سال پایه، به (۳۷٪) (بر اساس بررسیهای به عمل آمده طی سالهای گذشته، از حدود (۱۰٪) توان بالقوه تولید کشور، استفاده به عمل نیامده است).
- ۵- افزایش تولید نفت خام به ۴/۴ میلیون بشکه در روز در سال ۱۳۹۴. به این ترتیب با توجه به روند سریع صنعتی شدن و همچنین رشد سریع اقتصادی، فرض شده است، از میزان تولید یاد شده، ۲/۲ میلیون بشکه در روز صرف تأمین نیازهای داخلی، و بقیه به خارج از کشور صادر شود.
- ۶- افزایش نسبت صادرات کالاهای غیر نفتی به تولید ناخالص داخلی از (۵/۲٪) به (۱۰٪)

- ۷- افزایش سهم صادرات صنعتی در صادرات کالاهای غیر نفتی، از (۴۹٪) به (۷۵٪) (بر اساس مقایسه‌های بین‌المللی در اقتصادهای مشابه)
- ۸- افزایش نسبت سرمایه‌گذاری خارجی به تولید ناخالص داخلی، از (۰/۶٪) به (۲٪) (بر اساس مقایسه‌های بین‌المللی در اقتصادهای مشابه)
- ۹- تعادل صادرات و واردات خدمات در سال افق (به عبارت دیگر خالص صادرات خدمات صفر فرض شده است).
- ۱۰- کاهش نرخ تورم به (۵٪) در سال ۱۳۹۴ (بر اساس مقایسه‌های بین‌المللی در اقتصادهای مشابه)
- ۱۱- در نظر گرفتن حدود (۲٪) اثرات ناشی از پولی شدن اقتصاد در هدف‌گذاری رشد نقدینگی (بر اساس مقایسه‌های بین‌المللی در اقتصادهای مشابه)

پ: مبانی محاسبات گزینه مطلوب ۲ (رشد معتدل با رویکرد هم‌پیوندی)

- ۱- افزایش رشد شاخص بهره‌وری نیروی کار، از (۲/۲٪) به (۳/۵٪)
- ۲- افزایش نرخ مشارکت به (۴۸٪) (بر اساس بالاترین نرخ تحقق یافته در گذشته و مقایسه‌های بین‌المللی با اقتصادهای مشابه)
- ۳- افزایش نسبت سرمایه‌گذاری به تولید، از (۲۷٪) در سال پایه، به (۳۷٪) [بر اساس بررسیهای به عمل آمده طی سالهای گذشته، از حدود (۱۰٪) توان بالقوه تولید کشور استفاده به عمل نیامده است].
- ۴- افزایش نرخ رشد تولید ناخالص داخلی، از (۳/۹٪) عملکرد گذشته به (۷٪)
- ۵- افزایش تولید نفت خام به ۴/۴ میلیون بشکه در روز در سال ۱۳۹۴. به این ترتیب با توجه به روند سریع صنعتی شدن و همچنین رشد سریع اقتصادی، فرض شده است، از میزان تولید یاد شده ۲/۲ میلیون بشکه در روز، صرف تأمین نیازهای داخلی و بقیه به خارج از کشور صادر شود.
- ۶- افزایش نسبت صادرات کالاهای غیر نفتی به تولید ناخالص داخلی، از (۵/۲٪) به (۷٪)

- ۷- افزایش سهم صادرات صنعتی در صادرات کالاهای غیر نفتی، از (۴۹٪) به (۶۰٪)
- ۸- افزایش نسبت سرمایه‌گذاری خارجی به تولید ناخالص داخلی، از (۶۰/۶٪) به (۱٪)
- ۹- تعادل صادرات و واردات خدمات در سال افق (به عبارت دیگر خالص صادرات خدمات معادل صفر فرض شده است).
- ۱۰- کاهش نرخ تورم به (۸٪) در سال ۱۳۹۴
- ۱۱- در نظر گرفتن حدود (۲٪) اثرات ناشی از پولی شدن اقتصاد، در هدف‌گذاری رشد نقدینگی (بر اساس مقایسه‌های بین‌المللی در اقتصادهای مشابه)

۳- بررسی نتایج

بررسی تداوم روندهای گذشته و پیش‌بینی آن برای آینده

- رشد تولید ناخالص در دوره (۹۴-۱۳۸۴) به طور متوسط سالانه معادل (۳/۹٪) خواهد بود و تولید ناخالص داخلی سرانه در این دوره از ۱۶۱۶۳ هزار ریال به ۲۰۷۲۹ هزار ریال افزایش خواهد یافت [معادل سالانه به طور متوسط (۲/۵٪)].

- مقایسه تطبیقی بین روند تغییرات درآمد سرانه ایران با برخی از کشورهای آسیای جنوب شرقی، (کره جنوبی - مالزی - تایلند - سنگاپور) گویای آن است که چنانچه افزایش آینده این متغیر براساس این گزینه صورت گیرد، شکاف و فاصله بین درآمد سرانه ایران با کشورهای مذکور در سال افق ۱۳۹۴ (۲۰۱۵ میلادی) گسترده‌تر خواهد شد. درآمد سرانه ایران به قیمت‌های ثابت ۱۹۹۵ در سال ۲۰۰۰ میلادی معادل ۱۶۴۹ دلار است. این رقم برای کره ۱۳۰۶۲ دلار، مالزی ۴۷۹۷ دلار، سنگاپور ۲۸۲۳۰ دلار و تایلند ۲۸۰۵ دلار است. افزایش متغیر مذکور برای ایران با نرخ یاد شده باعث خواهد شد تا در سال افق، درآمد سرانه کشور معادل ۲۳۸۰ دلار شود، که از درآمد سرانه کنونی کشورهای تایلند (۲۸۰۵ دلار) و ترکیه (۳۱۳۴ دلار) نیز کمتر است. نسبت فعلی درآمد سرانه کره به ایران حدود ۸ برابر، مالزی ۳ برابر، سنگاپور ۱۷ برابر و تایلند ۱/۷ برابر است که در صورت ادامه روند موجود، نسبت‌های مذکور در مورد کره به ۱۱/۵ برابر، مالزی ۴ برابر، سنگاپور ۲۴ برابر و تایلند ۲ برابر افزایش خواهد یافت.

- بیکاری در کشور از ۳ میلیون نفر به ۵/۳ میلیون نفر و نرخ بیکاری از (۱۳/۱٪) به (۱۷/۵٪) افزایش خواهد یافت. طی این دوره به طور متوسط سالانه ۵۱۲ هزار شغل ایجاد خواهد شد.
- رشد بهره‌وری نیروی کار مطابق روند تاریخی خود، در حدود (۱/۵٪) ثابت باقی خواهد ماند.
- صادرات کالاهای غیر نفتی، از حدود ۶/۳ میلیارد دلار به ۱۱ میلیارد دلار افزایش خواهد یافت و نسبت آن به تولید ناخالص داخلی افزایش چندانی پیدا نمی‌کند.
- تراز تجاری که در سال ۱۳۸۱ مازادی معادل ۴/۴ میلیارد دلار داشت، در سال ۱۳۹۴ با ۱۹/۸ میلیارد دلار کسری مواجه خواهد شد.
- تفاضل رشد صادرات کالاهای غیر نفتی و تولید ناخالص داخلی در حد (۱/۷٪) ثابت باقی خواهد ماند و بنابر این هم‌پیوندی اقتصاد ایران با اقتصاد جهانی تغییری نخواهد کرد.
- رشد نقدینگی بر مبنای روندهای گذشته در دوره پیش‌بینی برابر (۲۷/۳٪) خواهد بود که همراه با فزونی پولی کنونی، با ملاحظه رشد اقتصادی دوره، به تورم سالانه‌ای معادل (۲۲٪) منجر خواهد شد.

در آینده‌نگری اقتصاد ایران دو گزینه مطلوب:

- ۱- گزینه رشد سریع با رویکرد هم‌پیوندی
- ۲- گزینه رشد معتدل با رویکرد هم‌پیوندی مطرح شده است. هدفگذاری مربوط به گزینه رشد سریع با رویکرد هم‌پیوندی به شرح زیر است:
- رشد تولید ناخالص داخلی در این گزینه طی دوره (۹۴-۱۳۸۴) معادل سالانه (۸/۶٪) و نرخ رشد متوسط سالانه تولید ناخالص داخلی سرانه معادل (۷/۲٪) هدفگذاری شده که این هدفگذاری، حاصل فروضی است که در جهت تغییر روند کمی و کیفی در بازار کار، از جمله افزایش بهره‌وری (به میزان ۲ برابر)، کاهش نرخ بیکاری از (۱۲/۸٪) به (۷٪) و افزایش نرخ مشارکت از (۳۷/۷٪) در سال ۱۳۸۱ به (۴۸٪) به کار گرفته شده است.
- در این گزینه با فرض متوسط رشد (۷/۲٪)، تولید سرانه، فاصله ایران با کشورهای یاد شده در بررسی نتایج گزینه ادامه روند موجود کاهش خواهد یافت و درآمد سرانه ایران با رقم ۴۶۷۹ دلار در سال ۱۳۹۴

با ترکیه و تایلند برابر شده، و در مورد کره جنوبی و مالزی نیز نسبت‌های اشاره شده به نصف ارقام یاد شده در گزینه تداوم روند موجود کاهش می‌یابد.

- بر اساس فروض این گزینه، سالانه حدود ۹۳۶ هزار فرصت شغلی جدید در اقتصاد کشور ایجاد خواهد شد.

- رشد بخش صنعت در این گزینه معادل (۱۴٪)، و رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی معادل (۱۱٪) هدفگذاری شده است.

- تحقق رشد تولید و سرمایه‌گذاری یاد شده، مستلزم تحقق رویکرد هم‌پیوندی متقارن خردمندانه، مدبرانه و سریع با اقتصاد جهانی است. بنابر این در این گزینه صادرات کالاهای غیر نفتی از رشدی معادل (۱۵/۸٪) در سال، و واردات کالا از رشدی معادل (۷/۹٪) در سال، برخوردار بوده و نسبت صادرات صنعتی به کل صادرات غیر نفتی معادل (۷۵٪) هدفگذاری شده است. بر این اساس، تفاوت نرخ رشد صادرات کالاهای غیر نفتی و تولید ناخالص داخلی، از (۱/۷٪) طی دوره زمانی (۸۰-۱۳۷۰)، به (۷/۲٪) می‌رسد و لذا تعامل با اقتصاد جهانی افزایش می‌یابد.

- سرمایه‌گذاری خارجی در سال افق در این گزینه معادل ۶/۳ میلیارد دلار خواهد بود که تقریباً ۱۰ برابر عملکرد سال پایه است.

- نرخ تورم با ملاحظه الزامهای تعامل با اقتصاد جهانی در حد متوسط سالانه (۵٪) مهار خواهد شد و بنابر این رشد نقدینگی در حد متوسط سالانه (۱۶٪) هدفگذاری شده است.

تحقق هدفهای این گزینه با ملاحظه تجربه کشورهای در حال توسعه نخواست (مانند چین و کره جنوبی) و قابلیت‌ها، برتری‌ها و مزیت‌های نسبی کشور، امکانپذیر است و شرط اساسی در این زمینه شکل‌گیری اراده معطوف به این رویکرد، جهت پیشرفت در مراجع تصمیم‌گیری سیاسی است.

در گزینه رشد معتدل با رویکرد هم‌پیوندی، رشد تولید ناخالص داخلی در حد (۷٪) در نظر گرفته شده است. در این گزینه، رشد بهره‌وری نسبت به گزینه پیشین کمتر هدفگذاری شده که در نتیجه نرخ بیکاری طی دوره آینده‌نگری از (۱۲/۸٪) به (۱۲/۱٪) کاهش خواهد یافت و شمار فرصت‌های جدید شغلی معادل ۷۷۷ هزار شغل در سال خواهد بود.

- رشد تولید ناخالص داخلی سرانه در این گزینه معادل (۵/۷٪) خواهد بود، که با این نرخ، درآمد سرانه در سال افق به ۳۷۳۴ دلار می‌رسد که به این ترتیب نسبت درآمد سرانه ایران به درآمد سرانه کشورهای یاد شده در گزینه تداوم روند موجود در حد سال ۲۰۰۰، ثابت باقی خواهد ماند.
- رشد بخش صنعت در این گزینه به طور متوسط سالانه (۱۲٪)، و رشد سرمایه‌گذاری حدود (۹٪) هدفگذاری شده است.
- رشد سالانه صادرات کالاهای غیر نفتی در این گزینه حدود (۱۰٪) بوده و واردات کالا از رشدی معادل (۴/۶٪) برخوردار است، و نسبت صادرات صنعتی به کل صادرات غیر نفتی معادل (۶۰٪) خواهد بود و تفاوت نرخ رشد صادرات کالاهای غیر نفتی و تولید ناخالص داخلی از (۱/۷٪) به (۳/۱٪) می‌رسد.

جدول شماره ۱- چگونگی کلیات تحول ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی ایران در افق چشم‌انداز

عناوین	ویژگی‌های نامناسب وضعیت موجود ایران	ویژگی‌های وضعیت مطلوب
۱- ویژگی‌های اقتصادی		
ساختار بازارها	ایستا و غیر قابل انعطاف همراه با قیمت‌گذاری اداری متغیرهای کلیدی اقتصاد	پویا و انعطاف‌پذیر
فضا و عرصه رقابت	ملی (ناکارآمد، انحصاری، حمایتی و تحت تأثیر فضای سیاسی)	ملی، جهانی و منطقه‌ای
ساختار سازمانی	دیوان‌سالاری اداری	شبکه‌ای، الکترونیکی
بافت اقتصادی تولید	سنتی، تجاری و متکی به منابع طبیعی	صنعتی و خدماتی متکی به دانایی
منبع ارزش اقتصادی	نفت، مواد خام و سرمایه فیزیکی	سرمایه‌های انسانی و اجتماعی
۲- ویژگی‌های کسب و کار		
ویژگی تولید	تولید کمتر از ظرفیت با کیفیت پایین با جهت‌گیری بازار داخلی	تولید محصول قابل انعطاف با سلیقه مشتری و تقاضای بازار و با کیفیت و استفاده بهینه از ظرفیتهای موجود با رویکرد جهانی
محركهای کلیدی رشد	سرمایه فیزیکی، نیروی کار، نفت و انرژی	سرمایه، فناوری و دانایی
محركهای کلیدی فناوری	مکانیزه کردن	فناوری اطلاعات و ارتباطات
منبع مزیت رقابتی	یارانه دولتی و ارزانی عوامل تولید	نوآوری، ابداع، کیفیت و سرعت در مدیریت زنجیره عرضه
اهمیت تحقیق و نوآوری	بسیار کم	متوسط و زیاد
روابط بنگاهی	ضعیف، متمرکز و منفرد	تشریک مساعی و دریافت خدمات از بیرون بنگاه
۳- ویژگی‌های مصرف‌کنندگان		
سلیقه‌ها	ایستا و با تغییر اندک	سریعاً در حال تغییر
مهارتها	مهارتهای خاص شغلی	دامنه وسیعی از مهارتها با قابلیت انطباق بالا
نیازهای آموزشی	مهارت شغلی و مدرک تحصیلی	تحصیل و یادگیری در طول زندگی
روابط محل کار	اداری و ناهماهنگ	تشریک مساعی و کارگروهی
ماهیت اشتغال	ایستا و بدون خطرپذیری	همراه با مخاطره و فرصت

۴- ویژگی‌های دولت		
رابطه دولت با صاحبان کسب و کار	تحمیل مقررات با کنترل و نظارت نامناسب و توزیع نادرست رانت	حمایت از فرصت‌های رشد
ماهیت قوانین و مقررات	دستوری، همراه با کنترل و نظارت نامناسب و در نوسان	انعطاف‌پذیر، توأم با ایجاد فضای رقابت‌پذیری
خدمات دولتی	یارانه‌ای بدون هدف	هدفمند و توانمندساز
نقش مدیران	بوروکرات	خلاقیت و کارآفرینی
تأکید سیستمی	تأکید بر داده‌ها و فرایندها (بودجه و کنترل در قوانین و مقررات)	تأکید بر ستاده‌ها (هدفها و نتایج)
شیوه استخدامی	مادام‌العمر	مدت‌دار و بر اساس شایستگی
نقش دولت و میزان مداخله آن	حداکثر مداخله و حداقل نقش بازار	حداقل مداخله و حداکثر نقش بازار، توأم با هدایت و حداکثر حضور در قلمرو تولید کالاهای عمومی
نوع پاسخگویی	بوروکراتیک و غیر پاسخگو	سلسله مراتبی و پاسخگو
۵- ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی		
نظام ارزشها	همراه با تجمل‌گرایی، ظاهرسازی، عوام‌گرایی و رابطه‌گرایی	شایسته‌گرایی
ارتباطات	درون‌گرا	حضور همه جانبه و مؤثر در سطح جهانی
تغییرپذیری	درب‌گیرنده گذشته‌گرایی با تکیه بر الگوهای سنتی	آینده‌نگر با پذیرش الگوهای نوین بومی شده
رویکردهای فردی	همراه با بی‌اعتمادی نسبت به آینده و بی‌تحرکی	امیدوار، با نشاط و تلاشگر برای ساختن آینده‌ای روشن
آموزشی	تقویت محفوظات و دور کردن افراد از پرسشگری و پژوهش	توجه به خلاقیت و پرورش استعدادها برای یافتن مشکلات و حل آنها با بهره‌گیری از تفکر و اندیشه
منافع مادی	همراه با توجه به منافع فردی و بی‌توجهی به منافع سازمان و جامعه	در اولویت قراردادن منافع سازمان و جامعه
فرهنگ کار	درب‌گیرنده وجدان ضعیف کار	پشتکار و مسئولیت‌پذیری توأم با وجدان کار بالا

جدول شماره ۲- چشم‌انداز آینده شاخصهای کلان اقتصادی (گزینه ادامه روند موجود)

شرح	به قیمت‌های ثابت ۱۳۶۱		رشد متوسط سالانه (درصد)	به قیمت‌های ثابت ۱۳۸۱			رشد متوسط سالانه (درصد)
	۱۳۷۰			۱۳۹۴			
	۱۳۸۰	۱۳۷۰		۱۳۸۴	۱۳۸۱	۱۳۹۴	
سرمایه گذاری، رشد و ساختار تولید ملی							
تولید ناخالص داخلی	۱۳۲۶۴/۱	۱۹۴۷۰/۶	۳/۹	۸۹۳۴۹۵/۷	۱۱۰۵۳۰۳/۵	۱۶۲۰۴۵۵/۲	۳/۹
تولید ناخالص داخلی سرانه (هزار ریال)	۲۳۷/۶	۳۰۱/۵	۲/۴	۱۳۶۰۸/۵	۱۶۱۱۵/۱	۲۰۲۲۸/۸	۲/۵
- کشاورزی	۳۱۲۰/۲	۴۲۱۵/۹	۳/۱	۱۰۵۰۲۷/۶	۱۲۱۹۳۷/۰	۱۶۵۴۷۱/۲	۳/۱
- نفت	۲۵۱۶/۷	۲۳۲۰/۹	-۰/۸	۱۶۶۵۱۶/۷	۱۸۸۱۴۶/۱	۱۸۸۱۴۶/۱	۰/۰
- صنایع و معادن	۲۸۰۲/۰	۴۸۷۶/۷	۵/۷	۱۷۳۰۵۷/۲	۲۲۲۳۹۷/۲	۳۹۵۸۵۳/۹	۵/۷
- (صنعت)	(۱۹۴۰/۰)	(۳۱۶۷/۶)	۵/۰	(۱۲۰۵۳۳/۹)	(۱۵۸۳۹۰/۲)	(۲۵۸۰۰۰/۹)	۵/۰
- خدمات	۴۸۲۵/۲	۸۰۵۷/۱	۵/۳	۲۴۸۸۹۴/۲	۵۶۷۸۳۳/۲	۸۷۰۹۸۴/۰	۴/۴
سرمایه گذاری	۱۹۴۲/۹	۲۹۶۹/۵	۴/۳	۲۳۹۰۳۱/۶	۳۳۱۵۹۱/۱	۴۸۶۱۳۶/۶	۳/۹
جمعیت و نیروی انسانی							
جمعیت (هزار نفر)	۵۵۸۳۷/۰	۶۴۵۸۴/۰	۱/۵	۶۵۶۵۷/۰	۶۸۵۸۸/۰	۷۸۱۷۴/۰	۱/۳
جمعیت ۱۰ ساله به بالا (هزار نفر)	۳۸۶۵۵/۰	۵۲۴۱۳/۰	۳/۱	۵۳۴۷۹/۰	۵۶۱۲۰/۰	۶۵۰۰۹/۰	۱/۵
عرضه نیروی کار (هزار نفر)	۱۴۷۲۶/۷	۱۹۴۹۳/۰	۲/۸	۲۰۱۷۳/۰	۲۲۶۰۵/۰	۳۰۰۲۷/۰	۲/۹
نرخ مشارکت (درصد)	۳۸/۱	۳۶/۵	-۰/۴	۳۷/۷	۴۰/۳	۴۶/۲	۱/۴
بهره وری نیروی کار (هزار ریال)	۱۰۱۲/۸	۱۱۵۲/۰	۱/۳	۵۰۷۹۲/۸	۵۶۲۳۵/۲	۶۵۴۲۰/۱	۱/۵
تقاضای نیروی کار (هزار نفر)	۱۳۰۹۶/۶	۱۶۹۰۱/۰	۲/۶	۱۷۵۹۱/۰	۱۹۶۵۵/۰	۲۴۷۷۰/۰	۲/۳
جمعیت بیکار (هزار نفر)	۱۶۴۰/۱	۲۵۹۲/۰	۴/۷	۲۵۸۲/۰	۲۹۵۰/۰	۵۲۵۷/۰	۵/۹
نرخ بیکاری (درصد)	۱۱/۱	۱۳/۳	۱/۸	۱۲/۸	۱۳/۱	۱۷/۵	
بخش خارجی							
صادرات کالا (میلیون دلار)	۱۸۶۶۱/۰	۲۳۹۰۴/۰	۲/۵	۲۸۱۸۶/۰	۲۱۳۳۴/۰	۲۳۳۲۰/۰	۰/۹
صادرات کالاهای غیر نفتی (میلیون دلار)	۲۶۴۹/۰	۴۵۶۵/۰	۵/۶	۵۳۷۹/۰	۶۳۳۴/۰	۱۰۹۲۰/۰	۵/۶
صادرات صنعتی (میلیون دلار)	۶۶۰/۰	۲۲۸۲/۶	۱۳/۲	۲۶۱۹/۷	۳۰۸۵/۰	۵۳۲۰/۰	۵/۶
واردات کالا (میلیون دلار)	۲۵۱۹۰/۰	۱۸۱۲۹/۰	-۳/۲	۲۳۷۸۶/۰	۲۹۴۳۷/۰	۴۳۱۶۰/۰	۳/۹
تراز تجاری (میلیون دلار)	-۶۵۲۹/۰	۵۷۷۵/۰	-	۴۴۰۰/۰	-۸۱۰۳/۰	-۱۹۸۴۰/۰	-
سرمایه گذاری خارجی (میلیون دلار)	۰/۰	۶۲۰/۹	-	۶۲۰/۹	۷۶۸/۱	۱۱۲۶/۵	۳/۹
شاخص هم پیوندی با اقتصاد جهانی			۱/۷				۱/۷
نقدینگی و تورم *							
نقدینگی	۲۸۶۲۸/۴	۳۲۰۹۵۷/۳	۲۷/۳	۴۱۷۵۲۴/۰	۸۳۰۰۵۳/۱	۹۳۷۶۶۲۳/۱	۲۷/۳
نرخ تورم (درصد)	۲۰/۷	۱۱/۴	-	۱۵/۸			۲۲/۰

۱۳۸۲/۵/۴

* اطلاعات این بخش به قیمت‌های جاری می باشد

جدول شماره ۳- چشم‌انداز آینده شاخصهای کلان اقتصادی (گزینه مطلوب ۱) رشد سریع با رویکرد جهانی

شرح		به قیمت‌های ثابت ۱۳۶۱		رشد متوسط سالانه (درصد)	به قیمت‌های ثابت ۱۳۸۱			رشد متوسط سالانه (درصد)
		۱۳۷۰	۱۳۸۰		۱۳۸۱	۱۳۸۴	۱۳۹۴	
سرمایه گذاری، رشد و ساختار تولید ملی								
تولید ناخالص داخلی		۱۳۲۶۴/۱	۱۹۴۷۰/۶	۳/۹	۸۹۳۴۹۵/۷	۱۱۰۵۳۰۲/۵	۲۵۲۲۰۱/۶	۸/۶
تولید ناخالص داخلی سرانه (هزار ریال)		۲۳۷/۶	۳۰۱/۵	۲/۴	۱۳۶۰۸/۵	۱۶۱۱۵/۱	۳۲۲۶۳/۹	۷/۲
- کشاورزی		۳۱۲۰/۲	۴۲۱۵/۹	۳/۱	۱۰۵۰۲۷/۶	۱۲۱۹۳۷/۰	۱۹۶۷۳۹/۰	۴/۹
- نفت		۲۵۱۶/۷	۳۳۲۰/۹	-۰/۸	۱۶۶۵۱۶/۷	۱۸۸۱۴۶/۱	۲۳۱۶۰۷/۵	۲/۱
- صنایع و معادن		۲۸۰۲/۰	۴۸۷۶/۷	۵/۷	۱۷۳۰۵۷/۲	۲۲۷۳۹۷/۲	۶۸۱۴۳/۰	۱۱/۶
- (صنعت)		(۱۹۴۰/۰)	(۳۱۶۷/۶)	۵/۰	(۱۲۰۵۳۳/۹)	(۱۵۸۳۹۰/۳)	(۵۸۷۱۸۷/۵)	۱۴/۰
- خدمات		۴۸۲۵/۲	۸۰۵۷/۱	۵/۳	۴۴۸۸۹۶/۲	۵۶۷۸۲۳/۲	۱۴۱۲۴۱۶/۱	۹/۵
سرمایه گذاری		۱۹۴۲/۹	۲۹۶۹/۵	۴/۳	۲۳۹۰۳۱/۶	۳۳۱۵۹۱/۱	۹۲۳۲۱۴/۶	۱۰/۹
جمعیت و نیروی انسانی								
جمعیت (هزار نفر)		۵۵۸۳۷/۰	۶۴۵۸۴/۰	۱/۵	۶۵۶۵۷/۰	۶۸۵۸۸/۰	۷۸۱۷۴/۰	۱/۳
جمعیت ۱۰ ساله به بالا (هزار نفر)		۳۸۶۵۵/۰	۵۳۴۱۳/۰	۳/۱	۵۳۳۷۹/۰	۵۶۱۲۰/۰	۶۵۰۰۹/۰	۱/۵
عرضه نیروی کار (هزار نفر)		۱۴۷۲۶/۷	۱۹۴۹۳/۰	۲/۸	۲۰۱۷۳/۰	۲۲۶۰۵/۰	۳۱۲۰۴/۰	۳/۳
نرخ مشارکت (درصد)		۳۸/۱	۳۶/۵	-۰/۴	۳۷/۷	۴۰/۳	۴۸/۰	۱/۸
بهره وری نیروی کار (هزار ریال)		۱۰۱۲/۸	۱۱۵۲/۰	۱/۳	۵۰۷۹۲/۸	۵۶۲۳۵/۲	۸۶۹۱۳/۴	۴/۴
تقاضای نیروی کار (هزار نفر)		۱۳۰۹۶/۶	۱۶۹۰۱/۰	۲/۶	۱۷۵۹۱/۰	۱۹۶۵۵/۰	۲۹۰۱۹/۷	۴/۰
جمعیت بیکار (هزار نفر)		۱۶۴۰/۱	۲۵۹۲/۰	۴/۷	۲۵۸۲/۰	۲۹۵۰/۰	۲۱۸۴/۳	-۳/۰
نرخ بیکاری (درصد)		۱۱/۱	۱۳/۳	۱/۸	۱۲/۸	۱۳/۱	۷/۰	
بخش خارجی								
صادرات کالا (میلیون دلار)		۱۸۶۶۱/۰	۲۳۹۰۴/۰	۲/۵	۲۸۱۸۶/۰	۲۲۲۵۱/۰	۴۷۵۲۷/۵	۷/۹
صادرات کالاهای غیر نفتی (میلیون دلار)		۲۶۴۹/۰	۴۵۶۵/۰	۵/۶	۵۳۷۹/۰	۷۲۵۱/۰	۳۱۵۲۷/۵	۱۵/۸
صادرات صنعتی (میلیون دلار)		۶۶۰/۰	۲۲۸۲/۶	۱۳/۲	۲۶۱۹/۷	۳۵۳۱/۲	۲۳۶۴۵/۶	۲۰/۹
واردات کالا (میلیون دلار)		۲۵۱۹۰/۰	۱۸۱۲۹/۰	-۳/۲	۲۳۷۸۶/۰	۲۲۲۵۱/۰	۴۷۵۲۷/۵	۷/۹
تراز تجاری (میلیون دلار)		-۶۵۲۹/۰	۵۷۷۵/۰	-	۴۴۰/۰	۰/۰	۰/۰	-
سرمایه گذاری خارجی (میلیون دلار)		۰/۰	۶۲۰/۹	-	۶۲۰/۹	۷۶۸/۱	۶۳۰۵/۵	۲۳/۴
شاخص هم پیوندی با اقتصاد جهانی				۱/۷				۷/۲
نقدینگی و تورم *								
نقدینگی		۲۸۶۲۸/۴	۳۲۰۹۵۷/۳	۲۷/۳	۴۱۷۵۲۴/۰	۸۳۰۰۵۳/۱	۳۶۶۱۷۲۵/۴	۱۶/۰
نرخ تورم (درصد)		۲۰/۷	۱۱/۴	-	۱۵/۸			۵/۰

۱۳۸۲/۵/۴

* اطلاعات این بخش به قیمت‌های جاری می باشد

جدول شماره ۴- چشم‌انداز آینده شاخصهای کلان اقتصادی (گزینه مطلوب ۲) رشد معتدل با رویکرد جهانی

میلیارد ریال							
شرح	به قیمت‌های ثابت ۱۳۶۱		رشد متوسط سالانه (درصد)		به قیمت‌های ثابت ۱۳۸۱		
	۱۳۷۰	۱۳۸۰	۱۳۷۰-۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۴	۱۳۹۴	رشد متوسط سالانه (درصد) ۱۳۸۴-۹۴
سرمایه گذاری، رشد و ساختار تولید ملی							
تولید ناخالص داخلی	۱۳۲۶۴/۱	۱۹۴۷۰/۶	۳/۹	۸۹۳۴۹۵/۷	۱۱۰۵۳۰۳/۵	۲۱۷۴۲۹۹/۳	۷/۰
تولید ناخالص داخلی سرانه (هزار ریال)	۲۳۷/۶	۳۰۱/۵	۲/۴	۱۳۶۰۸/۵	۱۶۱۱۵/۱	۲۷۸۱۳/۶	۵/۶
- کشاورزی	۳۱۲۰/۲	۴۲۱۵/۹	۳/۱	۱۰۵۰۲۷/۶	۱۲۱۹۳۷/۰	۱۹۶۷۳۹/۰	۴/۹
- نفت	۲۵۱۶/۷	۲۳۲۰/۹	-۰/۸	۱۶۶۵۱۶/۷	۱۸۸۱۴۶/۱	۲۳۱۶۰۷/۵	۲/۱
- صنایع و معادن	۲۸۰۲/۰	۴۸۷۶/۷	۵/۷	۱۷۳۰۵۷/۳	۲۲۷۳۹۷/۳	۶۲۸۹۵۸/۶	۱۰/۷
- (صنعت)	(۱۹۴۰/۰)	(۳۱۶۷/۶)	۵/۰	(۱۲۰۵۳۳/۹)	(۱۵۸۳۹۰/۳)	(۴۹۱۹۳۵/۹)	۱۲/۰
- خدمات	۴۸۲۵/۲	۸۰۵۷/۱	۵/۳	۴۴۸۸۹۴/۳	۵۶۷۸۲۳/۲	۱۱۱۶۹۹۴/۲	۷/۰
سرمایه گذاری	۱۹۴۲/۹	۲۹۶۹/۵	۴/۳	۲۳۹۰۳۱/۶	۳۳۱۵۹۱/۱	۸۰۴۴۹۰/۷	۹/۳
جمعیت و نیروی انسانی							
جمعیت (هزار نفر)	۵۵۸۳۷/۰	۶۴۵۸۴/۰	۱/۵	۶۵۶۵۷/۰	۶۸۵۸۸/۰	۷۸۱۷۴/۰	۱/۳
جمعیت ۱۰ ساله به بالا (هزار نفر)	۳۸۶۵۵/۰	۵۲۴۱۳/۰	۳/۱	۵۳۴۷۹/۰	۵۶۱۲۰/۰	۶۵۰۰۹/۰	۱/۵
عرضه نیروی کار (هزار نفر)	۱۴۷۳۶/۷	۱۹۴۹۳/۰	۲/۸	۲۰۱۷۳/۰	۲۲۶۰۵/۰	۳۱۲۰۴/۳	۳/۳
نرخ مشارکت (درصد)	۳۸/۱	۳۶/۵	-۰/۴	۳۷/۷	۴۰/۳	۴۸/۰	۱/۸
بهره وری نیروی کار (هزار ریال)	۱۰۱۲/۸	۱۱۵۲/۰	۱/۳	۵۰۷۹۲/۸	۵۲۳۳۵/۲	۷۹۲۹۱/۷	۳/۵
تقاضای نیروی کار (هزار نفر)	۱۳۰۹۶/۶	۱۶۹۰۱/۰	۲/۶	۱۷۵۹۱/۰	۱۹۶۵۵/۰	۲۷۴۲۱/۵	۳/۴
جمعیت بیکار (هزار نفر)	۱۶۴۰/۱	۲۵۹۲/۰	۴/۷	۲۵۸۲/۰	۲۹۵۰/۰	۳۷۸۲/۸	۲/۵
نرخ بیکاری (درصد)	۱۱/۱	۱۳/۳	۱/۸	۱۲/۸	۱۳/۱	۱۲/۱	
بخش خارجی							
صادرات کالا (میلیون دلار)	۱۸۶۶۱/۰	۲۳۹۰۴/۰	۲/۵	۲۸۱۸۶/۰	۲۲۲۵۱/۰	۳۵۰۲۵/۱	۴/۶
صادرات کالاهای غیر نفتی (میلیون دلار)	۲۶۴۹/۰	۴۵۶۵/۰	۵/۶	۵۳۷۹/۰	۷۲۵۱/۰	۱۹۰۲۵/۱	۱۰/۱
صادرات صنعتی (میلیون دلار)	۶۶۰/۰	۲۲۸۲/۶	۱۳/۲	۲۶۱۹/۷	۳۵۳۱/۲	۱۱۴۱۵/۱	۱۲/۴
واردات کالا (میلیون دلار)	۲۵۱۹۰/۰	۱۸۱۲۹/۰	-۳/۲	۲۳۷۸۶/۰	۲۲۲۵۱/۰	۳۵۰۲۵/۱	۴/۶
تراز تجاری (میلیون دلار)	-۶۵۲۹/۰	۵۷۷۵/۰	-	۴۴۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	-
سرمایه گذاری خارجی (میلیون دلار)	۰/۰	۶۲۰/۹	-	۶۲۰/۹	۷۶۸/۱	۲۷۱۷/۹	۱۳/۵
شاخص هم پیوندی با اقتصاد جهانی			۱/۷				۳/۱
نقدینگی و تورم *							
نقدینگی	۲۸۶۲۸/۴	۳۲۰۹۵۷/۳	۲۷/۳	۴۱۷۵۲۴/۰	۸۳۰۰۵۳/۱	۳۹۸۹۹۲۲/۸	۱۷/۰
نرخ تورم (درصد)	۲۰/۷	۱۱/۴	-	۱۵/۸			۸/۰

۱۳۸۲/۵/۴

* اطلاعات این بخش به قیمت‌های جاری می باشد

« فصل دوم: محورهای اساسی، هدفها و سیاستهای کلی، الزامها و راهبردها

« ۱- محورهای اساسی و دیدمان چشم‌انداز

تجربیات دو دهه آخر قرن بیستم نشانگر تحول اساسی در مفهوم توسعه بود، که چگونگی آن در الگوی توسعه پایدار تجلی یافته است. در دو دهه مزبور و در آغاز قرن بیستم، در عین تشدید رقابتها، گسترش بازارها، رواج فناوری‌های برتر، و ایجاد ساختارهای جدید مدیریتی مبتنی بر تشخیص چالشها و بهره‌گیری از فرصتها در سطح بین‌المللی، روندهای پیوستگیها در سطوح منطقه‌ای و جهانی جایگاه خاص یافته‌اند.

در دیدگاه الگوی توسعه پایدار، پیوستگی ابعاد اقتصادی، اجتماعی سیاسی و محیط زیستی، در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی در حال گسترش است. با چنین واقعیهایی، جهت‌گیریهای توسعه‌ای ملی می‌بایست کل‌نگر، همه‌سونگر، برون‌نگر (منطقه‌ای و جهانی) و آینده‌نگر باشد.

ایران، با قرار گرفتن در منطقه‌ای حساس و استراتژیک در جهان، و برخورداری از منابع طبیعی و انسانی سرشار، در چشم‌انداز آینده خود در معرض انتخابها و گزینه‌های مختلفی قرار دارد که هر یک از آنها طبعاً چالش متفاوتی را دربر دارد.

بهره‌برداری از فرصتها و مقابله با تهدیدهای احتمالی موجود در این چالشها متضمن الزامها و اتخاذ راهبردهایی است که بتواند اقتصاد و جامعه ایران را در مسیری هموار و در راستای تحقق اهداف آرمانی کشور در افق چشم‌انداز با تکیه بر محورهای اساسی زیر به پیش براند. این محورها در واقع چالشهای پیش روی کشور هستند، که اگر به نحو مطلوب به آنها پرداخته نشود در آینده به تهدیدهای اساسی در تمامی زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی مبدل خواهند شد.

۱- رشد مستمر و پایدار

۲- توسعه مبتنی بر دانایی

۳- تعامل فعال با اقتصاد جهانی

۴- رقابت‌پذیری اقتصاد

- ۵- امنیت انسانی و عدالت اجتماعی
  - ۶- امنیت ملی
  - ۷- ارتقای کیفیت سطح زندگی
  - ۸- محیط زیست و توسعه پایدار
  - ۹- توسعه فرهنگی
  - ۱۰- توسعه مدیریت دولت Governance
  - ۱۱- امنیت و توسعه قضایی
  - ۱۲- تعادل و توازن منطقه‌ای کشور بر اساس موازن آمایش سرزمین
- با ملاحظه محورهای اساسی فوق در پی‌ریزی ساختارها و کارکردهای مختلف اقتصادی، اجتماعی کشور، می‌توان برآیند و کارکردهای توسعه‌ای از جامعه انتظار داشت، که دیدمان چشم‌انداز بلندمدت ایران در افق ۱۴۰۴، «توسعه پایدار ملی با رویکرد جهانی» نامگذاری شود.

۴-۲- هدفها و سیاستهای کلی

هدفها و سیاستهای کلی چشم‌انداز بلندمدت جمهوری اسلامی ایران مضامینی هستند که از یک‌طرف تکیه بر محورهای اساسی یاد شده دارند و از سوی دیگر پدید آورنده الزامها و راهبردهای معطوف به بهره‌برداری مطلوب از فرصت‌های پیش روی کشور به شمار می‌روند. به بیان دیگر، هدفها و سیاستهای کلی حلقه مفصلی و هم‌پیوندی پسین و پیشین فرایند برنامه‌ریزی (محورهای اساسی با الزامها و راهبردها) هستند. این هدفها و سیاستها عبارتند از:

- ۲-۱- استقرار رشد پیوسته و پایدار توأم با ثبات
- ۲-۲- تبدیل اقتصاد ایستا و غیر قابل انعطاف کنونی، به اقتصادی پویا و انعطاف‌پذیر
- ۲-۳- ایجاد شرایط مناسب برای افزایش بهره‌وری و تحقق رقابت‌پذیری در عرصه‌های اقتصاد کشور
- ۲-۴- زمینه‌سازی برای گسترش همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و تقویت پیوند دو سویه خردمندان، بالنده و مقارن با اقتصاد جهانی
- ۲-۵- فرایندسازی تبدیل عرصه‌های کشاورزی، صنعت و خدمات اقتصاد مبتنی بر منابع طبیعی، به اقتصادی متنوع، متکی به دانش و دانایی، سرمایه انسانی و فناوری‌های نوین
- ۲-۶- ایجاد فضای مناسب برای رشد فعالیتهای نوآورانه و ظرفیتهای فنی و کارآفرینی
- ۲-۷- تأمین حقوق مدنی و دسترسی به فرصتهای برابر، برای افراد جامعه و احترام به نهادینه شدن حقوق معنوی افراد
- ۲-۸- پرورش انسان دین‌باور، آگاه، انعطاف‌پذیر و ماهر، با قابلیت‌های مشارکت و فعالیت در فضای نوین رقابتی و نوآوری در حال تغییر
- ۲-۹- فرایندسازی تبدیل دولتی متکی به منابع نفت، تمرکزگرا با سامان غیر کارآمد، به دولتی خردمند، آینده‌نگر، توانمندساز، شفاف و پاسخگو
- ۲-۱۰- ایجاد شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مناسب در راستای ارتقای کیفیت زندگی، رفع فقر و حمایت از گروههای آسیب‌پذیر و تحقق عدالت اجتماعی
- ۲-۱۱- ارتقای نقش و جایگاه زنان در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشور

۱۲-۲- مشارکت همه جانبه سرمایه انسانی عظیم کشور از جمله جوانان و متخصصین داخل و خارج در توسعه کشور

۱۳-۲- پی‌ریزی سامان کارآمد ساختار سیاسی و محیط حقوقی متناسب با رشد و توسعه پایدار کشور

۱۴-۲- پایدارسازی فرایند توسعه با تکیه بر حفاظت از محیط زیست و بهره‌برداری عقلانی از منابع

۱۵-۲- تقویت شرایط امنیت و اقتدار ملی با تکیه بر رشد اقتصادی، مشارکت سیاسی، تمرکززدایی و تعادل منطقه‌ای

۳- الزامها و راهبردها

الزامها و راهبردها، مضامینی در جهت بهره‌برداری مطلوب از فرصتهای پیش روی کشور برای نیل به هدفها و سیاستهای کلی چشم‌انداز بلندمدت جمهوری اسلامی ایران هستند که منبعث از محورهای اساسی و سیاستهای کلی می‌باشند. این مضامین بر حسب محورهای اساسی عبارتند از:

۱-۳- رشد مستمر و پایدار

ایجاد شرایط و فضای مناسب برای امنیت سرمایه و گسترش سرمایه‌گذاری و تولید از طریق:

- تضمین حقوق مالکیت خصوصی (مادی و معنوی)

- برقراری ثبات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی

- سامان کارآمد قوانین، مقررات و نهادسازی و ایجاد ثبات نسبی در آن

- سامان کارآمد بازار کار و حقوق مربوط به آن، از جمله قوانین کار و تأمین اجتماعی

- تضمین جریان آزاد اطلاعات و نهادینه شدن آن و ایجاد شرایط رقابت

- گسترش و تعمیق کارآمد بازار سرمایه، بازار پول و ارز با رقابتی کردن نظام بانکی و کارکردهای آن

و برقراری انضباط مالی و بودجه‌ای همراه با توسعه نهادها و ابزارهای آن

ارتقای کیفیت مدیریت اقتصادی از طریق:

- اصلاح نهادهای عمومی با تکیه بر شفافیت، حسابدهی و پاسخگویی در تصمیم‌گیری‌ها
- اعمال مدیریت و تخصیص کارآمد منابع و کاهش اتلاف و ضایعات
- گسترش فرایند تمرکززدایی و ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای در راستای توازن بخشیدن به جریان توسعه اقتصادی، اجتماعی کشور

۳-۲- توسعه مبتنی بر دانایی

استقرار انباشت سرمایه انسانی کارآمد، خلاقیت و کارآفرینی و نوآوری، توسعه (کاربرد) فناوری اطلاعات و ارتباطات و بسط کار و فعالیت ملی از طریق:

- ایجاد شرایط مناسب برای نهادینه کردن رویکردهای علمی، پذیرش تحول و نوآوری و خلاقیت، جهت باروری بیشتر سرمایه انسانی

- ارتقای مستمر سطح دانش و فناوری و کاستن از شکاف سطح آن با سطح جهانی
- بازآفرینی کلیه فرایندهای اداری - اجرایی و خدمات کشور با استفاده از فناوری اطلاعات، به‌منظور برپایی نظام پویای اقتصادی - اجتماعی و ارائه‌ی خدمات به هنگام شهروندان
- ایجاد نظام کارآمد اختراع، ابتکار، نوآوری، خلاقیت و کارآفرینی
- برپایی نظام اقتصادی، اجتماعی پویا به منظور بسط انگیزه‌ها و باورها جهت توسعه سرمایه انسانی، سرمایه اجتماعی و اقتصاد دانایی‌محور

- ایجاد شرایط مناسب برای باروری سرمایه‌های انسانی و شکل‌دهی سرمایه اجتماعی کارآمدتر برای کشور

- برپایی نظام پویای تولید و توزیع اطلاعات و ارتقای فناوری جهت کارآمد کردن ارتباطات، تعاملات و شبکه‌ای شدن قلمروها و نهادینه شدن جریان آزاد اطلاعات
- برپایی نظام آموزش و تحقیق کارآمد با تکیه بر خلاقیت، نوآوری مورد نیاز اقتصاد دانایی و در تعامل همه جانبه با دانش و فناوری جهانی

- ایجاد نظام نهادی و انگیزشی مناسب با استقرار حقوق مالکیت معنوی، در جهت شکل‌گیری بازار دانایی و تقویت مبادلات علمی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی
- بسط و توسعه فناوری‌های نوین و بهره‌وری متناسب با ظرفیتها و عرضه نیروی کار در جهت اشتغال‌زایی و مقابله با بحران بیکاری
- ایجاد هم‌پیوندی و تعامل علمی و فناوری بین بخشهای مختلف اقتصادی کشور

۳-۳- تعامل فعال با اقتصاد جهانی

- اتخاذ سیاستهای مربوط به برقراری کارآمد شرایط آزادی تجارت خارجی و گسترش سرمایه‌گذاری خارجی از طریق:
- پی‌ریزی ساختار مناسب برای تعامل خلاق، مشارکت خردمندان و مؤثر در فرایندهای جهانی شدن
- رفع موانع غیر تعرفه‌ای و برقراری نظام تعرفه‌ای مناسب در چارچوب هماهنگ با نظامهای تعرفه‌ای جهان
- سامان کارآمد امور تولید، سازمان و فناوری کشور جهت پیوستن به سازمان تجارت جهانی و کسب درجه بالاتر در تأثیرگذاری بر فرایند نظم جهانی
- ایجاد تسهیلات اداری، گمرکی و قضایی برای روانسازی جریان تجارت و توسعه صادرات غیر نفتی
- ایجاد زیربناهای کالبدی و غیر کالبدی معطوف به توسعه تجارت، از جمله ایجاد و توسعه زیربناهای حمل و نقل و ارتباطات، پیوستن به کنوانسیونهای بین‌المللی، ایجاد پایگاههای مناسب برای ارائه خدمات تجارت بین‌المللی، ایجاد و توسعه سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای لازم برای تجارت الکترونیکی
- نهادسازی کارآمد امور مرتبط با قانون سرمایه‌گذاری خارجی در جهت توسعه سرمایه‌گذاری خارجی در چارچوب اهداف توسعه ملی
- توسعه سکوهای صادراتی و مناطق آزاد ویژه اقتصادی، از طریق تعریف جدید منابع درآمدی سازمانهای مناطق آزاد، و تمرکز کارکردهای این مناطق بر حوزه‌های هم‌پیوندی اقتصاد ایران با اقتصاد جهانی، و احتراز از رویکردهای توسعه منطقه‌ای، و منظومه‌ای کردن توسعه این مناطق با توسعه ملی

- اصلاح و تغییر قوانین، مقررات، استانداردها و رویه‌ها در بنگاهها و سازمانها و مؤسسه‌های عمومی و خصوصی برای سازگاری آنها با ضوابط و قواعد و هنجارهای پذیرفته شده بین‌المللی، جهت کارآمد کردن امور
- بسط و گسترش همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی با پی‌ریزی مناسبات سیاسی نوین و کارآمد با خارج متکی بر اصل تنش‌زدایی در روابط بین‌المللی
- گسترش و تجهیز دالانهای ارتباطی با عملکرد فرا ملی، و مراکز جمعیت مستقر در آن برای استفاده از مزیت‌های موقعیت جغرافیایی، ژئوپلتیکی و قابلیت‌های ترانزیتی کشور
- شناسایی و بهره‌برداری از مراکز جمعیتی، با امکان عملکردهای فرا ملی و بین‌المللی برای هم‌افزایی و تقویت نقش منطقه‌ای کشور
- شناسایی و آماده‌سازی مسیرهای انتقال انرژی دریای خزر و نواحی شرقی آن تا پایانه‌های خروجی در غرب، جنوب و شرق کشور

۳-۴- رقابت‌پذیری اقتصاد

- اتخاذ خط مشیها و راهبردهای مناسب در جهت ارتقای رقابت‌پذیری در سطح ملی و بنگاهها از طریق:
- ایجاد و توسعه زیربنای مدرن از جمله گسترش شالوده‌های ارتباطی، مخابراتی، انفورماتیک و نظایر آن
  - نوسازی صنعتی در راستای ساختار فناوری، مدیریتی، مالی و مهارتی بنگاهها
  - جایگیری در حوزه‌های برتر و بالنده در تقسیم کار بین‌المللی
  - ایجاد زمینه‌های لازم برای شکل‌گیری آرایشهای مناسب بنگاهی در سطح استانداردهای بین‌المللی
  - ایجاد سازوکارها و زمینه‌های مناسب برای برقراری و همگرایی عوامل مؤثر در ارتقای بهره‌وری و نوآوری در منظومه دانشگاه و صنعت و دولت در سطح ملی و بین‌المللی
  - مشارکت در زنجیره‌های تولید و تجارت بین‌المللی در راستای ارتقای فناوری و گسترش بازار

- توسعه آموزش در کلیه سطوح به ویژه در مقطع دانشگاهی، در رشته‌های علوم و مهندسی و همچنین ارتقای مهارت‌ها از طریق توسعه نظام آموزش نیروی کار
- ایجاد رابطه منطقی بین دستمزدها و بهره‌وری
- استقرار نظام مالی ارزیابی کیفیت، متناسب با استانداردهای بین‌المللی
- دگرگونی در ساختار حمایت‌های دولتی و معطوف کردن آن به ایجاد نهادهای پشتیبان در راستای ارتقای بهره‌وری و رقابت‌پذیری در سطح اقتصاد ملی و بنگاه‌ها
- بهبود شرایط استفاده از نیروی انسانی کارآمد و دانش آموخته، با استقرار نظام شایسته‌گزینی
- افزایش کارایی و استفاده مؤثرتر از فناوری‌های موجود و توسعه و اشاعه فناوری نوین (ایجاد آمادگی روانی - سازمانی برای پذیرش فناوری‌های جدید)
- پی‌ریزی ساختار سیاسی و محیط حقوقی متناسب جهت مشارکت پایدار و نهادینه شده مردم در فرایند توسعه

۳-۵- امنیت انسانی و عدالت اجتماعی

- ایجاد زمینه‌های لازم برای ایجاد رشد و تعالی انسان ایرانی از طریق:
- آموزش و کسب مهارت و دسترسی به اطلاعات و دارایی‌های مادی و معنوی
- رفع موانع قانونی، نهادی و اجتماعی و کاستن از نابرابری‌ها و تبعیض‌های جنسیتی در راستای مشارکت بیشتر زنان در فعالیتهای اقتصادی، سیاسی و اداری کشور
- ایجاد امنیت شغلی و درآمدی برای افراد در فضای توأم با کارایی، رقابت و برابری فرصت‌ها
- برقراری عدالت اجتماعی بر پایه تساوی در برابر قانون و وجود فرصت‌های یکسان و امکانات مساوی برای همه ایرانیان، توأم با رشد اقتصادی و توزیع کارآمد درآمد
- زمینه‌سازی برای شکل‌گیری مطلوب ابعاد هویتی، و پاسخگویی به نیازهای جوانان، متناسب با ظرفیتهای و الزام‌های این دوره با تأکید بر ارتقای سرمایه انسانی و اجتماعی آنان، اوقات فراغت و جلب مشارکت اجتماعی جوانان

- زمینه‌سازی برای شکل‌گیری مطلوب ابعاد هویتی اقوام ایرانی و پاسخگویی به نیازهای آنان در قالب تقویت و استحکام انسجام ملی
- پی‌ریزی کارآمد توسعه امنیت غذایی، بهداشتی و رشد و توسعه متکی بر سلامت
- احترام به حقوق و حریم خصوصی افراد
- ایجاد امنیت فردی و مصونیت از خشونت و تجاوز و رشد نااطمینانی در زندگی فردی و اجتماعی و پی‌ریزی امنیت لازم برای ثبات و اطمینان خاطر
- بسط ظرفیتهای ورزشی همراه با جامعیت، فراگیری و کفایت آن جهت ارتقای استعدادهای روحی، جسمی و فکری آحاد مردم به ویژه جوانان

۳-۶- امنیت ملی

برقراری امنیت ملی و سرزمینی از طریق:

- احترام به حقوق خصوصی شهروندان متضمن استقرار نهادهای دموکراتیک در حوزه سیاسی و آزادی اقتصادی
- تضمین آزادیهای قانونی فردی و اجتماعی و ایجاد زمینه مصونیت شهروندان از خشونت و تجاوز
- برقراری نظم و امنیت عمومی بر مبنای تضمین امنیت فردی و اجتماعی شهروندان
- تنش‌زدایی و ایجاد روابط مبتنی بر برابری حقوق با سایر کشورها، در چارچوب منافع ملی و حرکت برای برقراری صلح و امنیت بین‌المللی و پایدار بر مبنای نظریه گفت و گوی تمدنها
- تقویت اعتماد متقابل دولت و مردم به منظور افزایش مشروعیت سیاسی نظام
- فراهم آوردن زمینه حضور مؤثر جوانان در بسترهای مشارکت سیاسی، اجتماعی و اقتصادی
- محدود کردن توسعه مراکز زیست و جلوگیری از گسترش اسکان جمعیت و استقرار فعالیت در مناطق حساس به جهات «امنیتی و دفاعی»، «حفظ محیط زیست» و «حراست از میراث فرهنگی»
- اتخاذ راهبردهای مناسب در سیاست خارجی و سازماندهی مؤثر روابط بین‌الملل از طریق:
- بسط و توسعه همکاری‌های توسعه‌ای و همزیستی فعال با جهان خارج و مقابله با انزوا، با سرلوحه قراردادن اصول: عزت، حکمت و مصلحت

- تعامل با دنیای خارج بر اساس احترام به قواعد و هنجارهای بین‌المللی، و اصل عدم مداخله در امور دیگران

- گسترش روابط منطقه‌ای و حرکت در جهت تقویت سازمانهای منطقه‌ای و اسلامی

- تأکید بر چند جانبه‌گرایی و تأکید بر نقش سازمانهای بین‌المللی

- بازرنگری و ساماندهی ساختار دستگاهها و نهادهای فعال در تجارت خارجی و فعال شدن دستگاه دیپلماسی در جهت بسط روابط اقتصادی بین‌المللی کشور

- جهت‌گیری سیاست خارجی در ارتباط با کشورهایی که موجب سرعت بخشیدن توسعه اقتصادی کشور می‌شوند.

- شناسایی فرصتها و محدودیتهای خارج از کشور توسط دستگاه دیپلماسی کشور، و معرفی آنها به بنگاههای اقتصادی داخلی و تشویق آنها برای فعالیت در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی

- فراهم کردن زمینه‌های تأثیرگذاری کارآمدتر سیاست خارجی در صحنه بین‌المللی، از طریق سامان بخشی به مناسبات داخلی

۳-۷- ارتقای کیفیت سطح زندگی

ارتقای نقش سلامت در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور از طریق:

- انجام سرمایه‌گذاری‌های لازم، پاسخ‌دهی به انتظارات مردم و جلب مشارکت آنان

- گسترش آموزشهای همگانی سلامت و بهداشت

- کاهش فقر استانی در حوزه‌های درآمدی، بهداشتی و آموزشی

برقراری تأمین اجتماعی در جامعه از طریق:

- ایجاد پوشش بیمه‌ای فراگیر در راستای تضمین و تأمین معیشت پایه و کاهش آسیب‌پذیری‌های

ناشی از حوادث، نوسانات و دگرگونی‌های شدید سیاسی و اقتصادی

- توسعه نظامهای مددکاری اجتماعی و گسترش مشارکت توانمند نهادهای خودجوش مردمی

NGOs

- کمک به ایجاد نهادها، دستگاه‌های غیر دولتی مسئول دفاع از حقوق فردی، خانوادگی و اجتماعی

فقرا و آسیب‌دیدگان اجتماعی

- کاهش تفاوت‌های ناحیه‌ای و کاهش فقر در مناطق محروم

۳-۸- محیط زیست و توسعه پایدار

برپایی نظم نوین اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در کنار و در تعامل توسعه‌ای با نظم زیست‌محیطی از طریق:

- توسعه مشارکتهای مردمی در حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی کشور
- حفاظت از منابع طبیعی در حوزه‌های درون‌مرزی و برون‌مرزی مشترک (خلیج فارس و دریای خزر) با تکیه بر گسترش همکاری‌های منطقه‌ای
- پیروی از قواعد، ترتیبات و مقاوله‌نامه‌های بین‌المللی معطوف به حفاظت از محیط زیست، حفظ تنوع زیستی، کاهش آلاینده‌ها و عناصر آلوده کننده
- توقف فرایندهای تنشی و نهایتاً تخریبی اکولوژیکی، در راستای تأمین سلامت زیست‌بومهای آسیب دیده (در حوزه‌هایی که استقرار جمعیت و فعالیتها فراتر از تحمل ظرفیت بوده است).
- بهره‌برداری عقلایی از منابع و دارایی‌های طبیعی، با تکیه بر حفظ قدرت باززدایی اکوسیستمها و جلوگیری از تخریب منابع تجدیدناپذیر
- احیا و تکثیر زیستگاهها، گونه‌های جانوری و گیاهی و زیست‌بومها
- دگرگونی اساسی در شیوه تفکر، زندگی، تولید، مصرف و شهرنشینی جمعیت و تدوین قواعد، اصول و مبانی زیست‌محیطی و تطبیق سامان امور با آن

۳-۹- توسعه فرهنگی

- بسط توسعه‌ای باورها، تفکرات، سنتها و تلقی‌ها از طریق:
- ترویج و تعمیق فرهنگ کار، تولید و کارآفرینی
- تقویت و تعمیق فرهنگ و هویت اسلامی - ایرانی
- ایجاد زمینه‌های بالقوه و بالفعل تنوع و تکثر در زمینه‌های فرهنگی و هنری، به عنوان سرمایه‌های اصلی تولید و بازتولید اندیشه و موضوعات فرهنگی و هنری در سطح ملی و جهانی

- ایجاد زمینه‌های پذیرش تحول و نوسازی در عرصه اندیشه، و نظم‌بخشی به باورها و انجام تغییرات

- پی‌ریزی ارتباط مبتنی بر همدلی و تفاهم بین آحاد مردم

- اصلاح و نوسازی تفکرات، باورها و سنتهای علمی

- ترویج و تضمین فرهنگ علمی جهت برپایی انسان متکی به خود و جامعه خودراهبر

- گسترش استفاده از ابزارهای نوین ارتباطی، و فهم صحیح از ماهیت رسانه‌های جدید و

فناوری‌های اطلاعاتی و به‌کارگیری کامل این ابزارها در راستای هدفهای مورد نظر

- ارتقای بخش فرهنگی به منظور جبران عقب‌ماندگی‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، و متوازن

شدن سطح بخش فرهنگی با بخشهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی

- به‌کارگیری راهکارهای مناسب و قانونی برای بالا بردن جذابیت تولیدات فرهنگی داخلی، به عنوان

مهم‌ترین حربه در مقابله با امواج رو به تزاید فرهنگ جهانی

- تقویت حضور جلوه‌های بیان فرهنگ و هنر قومی در عرصه‌های ملی و ارتقای همکاری‌های

فرهنگی بین‌المللی

- ترویج و تعمیق فرهنگ قانون‌پذیری و احترام و تبعیت از قانون

- رشد فرهنگ معنویت، ایمان و اعتقاد و وجدان اجتماعی

- پی‌ریزی سامان امور و همچنین بسط و گسترش اطلاعات و علوم، جهت شکل‌دهی انسان

آینده‌نگر برای شکل‌دهی جامعه آینده‌نگر و آینده‌ساز

۳-۱- توسعه مدیریت دولت Governance

شکل‌دهی توسعه مدیریت در دولت با مؤلفه‌هایی همچون تدبیر، پاسخگویی، شفافیت، دانایی جهت

راهبری مدیریت توسعه کشور از طریق:

- برقراری شرایط دخالت اندک دولت در اداره امور اقتصادی در راستای بسط مشارکتها و فرصتها،

کاهش فساد مالی و رانت‌جویی

- ایجاد تعامل سازنده و پویا بین دیوانسالاری دولت و فعالیتهای اقتصادی مردم برای نیل به بسط مشارکت حداکثر مردم
- تقویت حاکمیت قانون و محدود کردن قلمرو فعالیتهای دولت به اجرای وظایف اصلی و حاکمیتی و حضور همه جانبه‌تر در این قلمروها با تکیه بر آینده‌نگری در تنظیم امور به جای مداخله مستقیم در فعالیتهای
- پی‌ریزی، تحکیم و حمایت از مالکیت فردی و خصوصی و تثبیت انگیزه‌های اقتصادی برای فعالیت بخش خصوصی
- اصلاح و بازنگری در قوانین و مقررات با جهت‌گیری حذف انحصارات دولتی، افزایش مشارکت مردمی، افزایش انگیزش و کارایی کارکنان دولت برای انجام امور در سطح کیفی مطلوب و تأمین رضایت مردم در نحوه ارائه‌ی خدمات عمومی
- استقرار اصول شایسته‌گزینی، شایسته‌پروری و شایسته‌سالاری در اداره امور کشور
- استقرار نظام ارزیابی عملکرد به منظور سنجش عملکرد، و توفیق در تحقق اهداف و برنامه‌های دولت در مقایسه با سایر دولتها و استفاده از نتایج حاصل در تدوین استراتژیها و برنامه‌های اجرایی کشور
- توسعه تعامل دولت و مردم به منظور افزایش اعتماد، همگرایی، نشاط ملی و سرمایه اجتماعی جهت تحرک بخشی به توسعه کشور

۳-۱۱- امنیت و توسعه قضایی

- برپایی امنیت فراگیر، جامع، با کفایت، در دسترس، شفاف و پاسخگو از طریق:
- اتخاذ ترتیبات نهادی برای حل اختلافهای میان بنگاهها، شهروندان و دولت
- پی‌ریزی امنیت اجتماعی، سیاسی و اقتصادی برای آحاد مردم برای تحرک بخشی به توسعه کشور
- ایجاد نظام قضایی بالسویه در دسترس، سریع، ارزان، قابل پیش‌بینی، منصفانه و قاطع
- تخصصی کردن محاکم

- اصلاح فرایند انجام امور قضایی و اداری به وسیله توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، در راستای بهبود سیستمها و روشهای انجام کار
- به‌کارگیری تشکلهای صنفی و مجامع تخصصی، جهت داوری دعاوی حقوقی اختصاصی
- جایگزینی نسبی اخذ جرائم نقدی و انجام خدمات اجتماعی به جای حبس و متناسب‌سازی جریمه با جرم
- محدود ساختن عناوین مجرمانه و جداسازی آسیبهای اجتماعی از فهرستهای جرایم
- فراهم نمودن زمینه‌های لازم جهت استقلال و امنیت قضایی قضات
- ایجاد سازوکار و بستر لازم برای پیشگیری از وقوع جرم
- پایه‌گذاری و تضمین بنیادهای قانونی و حقوق مالکیت
- رفع هر گونه تبعیض جنسیتی، قومی و گروهی

۳-۱۲- تعادل و توازن منطقه‌ای کشور بر اساس موازین آمایش سرزمین

- بهره‌وری بهینه از ظرفیتهای اجتماعی و طبیعی سرزمین و چیدمان منطقی برنامه توسعه با رعایت هماهنگی بین ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی توسعه از طریق:
- ایجاد هماهنگی بین سطوح خرد و کلان فعالیتها در درون هر بخش، بین بخشی، بین مناطق، میان‌مدت و بلندمدت در اقتصاد کشور
- رعایت موازین زیست‌محیطی و بهره‌برداری بهینه از منابع طبیعی در راستای صیانت، انباشت و پایداری منابع
- تقویت زیرساختهای توسعه‌ای در مرزها، بنادر، جزایر کشور جهت بهره‌گیری کارآمد از موقعیت ژئوپلیتیکی کشور در تعامل همه جانبه با شرایط منطقه‌ای و جهانی، در راستای توسعه پایدار ملی با رویکرد جهانی
- رعایت موازین و ویژگی‌های اجتماعی، قومی و فرهنگی مناطق مختلف در توسعه همه جانبه کشور
- بارور کردن حداکثر ظرفیتهای محیطی و انسانی استانها و رفع عدم تعادل‌های سرزمینی

- توسعه همه جانبه مناطق کمتر توسعه یافته، مناطق مرزی و به ویژه مناطق در معرض تعامل همه‌جانبه با اقتصاد فرا ملی و جهانی، از طریق تقویت شبکه‌های زیرساختی ارتقای شاخصهای توسعه انسانی، شکوفایی مزیتها، تحرک‌بخشی به ساختارهای اقتصادی و اجتماعی در قالب توسعه پایدار ملی با رویکرد جهانی

- سازماندهی نظام اسکان جمعیت و توازن سلسله مراتبی مراکز شهری و روستایی در تعامل سه عنصر انسان، فضا و فعالیت و رعایت موازین آمایش سرزمین، تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور، حفاظت از محیط زیست و میراث فرهنگی در استقرار جمعیت و فعالیت بر پهنه سرزمین

- رعایت موازین تعادل و توازن بین جمعیت، فعالیتهای اقتصادی و ظرفیتهای محیطی در شهرها و کلان‌شهرها به ویژه تهران

- گسترش فرایندهای تمرکززدایی و پی‌ریزی تقسیم کار مناسب توسعه‌ای بین مناطق مختلف کشور در راستای توسعه پایدار ملی با رویکرد جهانی

- انتخاب گزیده‌ای از مراکز جمعیتی با امکان عملکرد ملی و فرا ملی و تقویت پایه‌های علمی - تحقیقاتی آنها به منظور پی‌ریزی توسعه مبتنی بر دانایی

- تنظیم سند ملی توسعه استانی در چارچوب موازین کلی برنامه

- تنظیم سند ملی توسعه بخشی در چارچوب موازین کلی برنامه

- تعامل سازمان یافته بین اسناد توسعه استانی و بخشی در چارچوب موازین برنامه

جدول شماره ۱- برخی شاخصهای جمعیتی در کشورهای منتخب و مناطق مختلف جهان در سال ۲۰۰۲

کشور	جمعیت میلیون نفر	میزان خام موالید (در هزار)	میزان مرگ و میر (در هزار)	نرخ رشد طبیعی (درصد)	نرخ باروری کل (نفر)	نسبت جمعیت ۱۴-۰ ساله (درصد)	نسبت جمعیت ۶۵ ساله و بیشتر (درصد)	امید به زندگی (سال)	ضریب شهر نشینی (درصد)
ژاپن	۱۲۷/۴	۹	۸	-۰/۲	۱/۳	۱۴	۱۸	۸۱	۷۸
کره جنوبی	۴۸/۴	۱۳	۵	-۰/۸	۱/۵	۲۲	۷	۸۶	۷۹
مالزی	۲۴/۴	۲۳	۴	۱/۹	۳/۲	۳۳	۴	۷۳	۵۷
اندونزی	۲۱۷	۲۲	۶	۱/۶	۲/۶	۳۱	۵	۶۸	۳۹
سری لانکا	۱۸/۹	۱۸	۶	۱/۲	۲/۰	۲۷	۶	۷۲	۳۰
مصر	۷۱/۲	۲۷	۷	۲/۰	۳/۵	۳۶	۴	۶۶	۴۳
ترکیه	۶۷/۳	۲۲	۷	۱/۵	۲/۵	۳۰	۶	۶۹	۶۶
آذربایجان	۸/۲	۱۴	۶	-۰/۸	۱/۹	۳۲	۵	۷۲	۵۱
سوریه	۱۷/۲	۳۱	۶	۲/۶	۴/۱	۴۱	۳	۷۰	۵۰
پاکستان	۱۴۳/۵	۳۰	۹	۱/۲	۴/۸	۴۲	۴	۶۳	۳۳
آمریکا	۲۸۷/۴	۱۵	۹	-۰/۶	۲/۱	۲۱	۱۳	۷۷	۷۵
فرانسه	۵۹/۵	۱۳	۹	-۰/۴	۱/۹	۱۹	۱۶	۷۹	۷۴
استرالیا	۱۹/۷	۱۳	۷	-۰/۶	۱/۷	۲۰	۱۲	۸۰	۸۵
ایران	۶۵/۳	۱۸	۶	۱/۲	۲/۵	۳۳	۵	۶۹	۶۶
کشورهای توسعه یافته	۱۱۹۷	۱۱	۱۰	-۰/۱	۱/۶	۱۸	۱۵	۷۶	۷۵
کشورهای در حال توسعه بدون چین	۳۷۳۷	۲۷	۹	۱/۹	۳/۵	۳۶	۴	۶۳	۴۱
کل دنیا	۶۲۱۵	۲۱	۹	۱/۳	۲/۸	۳۰	۷	۶۷	۴۷

مأخذ: World population data sheet of the population reference bureau (2002)

جدول شماره ۲- نرخ بیکاری

کشور	۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲
چین	۳/۱	۳/۳	۳/۱	۳/۱	۳/۶	۴/۰
کره جنوبی	۲/۶	۶/۸	۶/۳	۴/۱	۳/۷	۳/۰
اندونزی	۴/۷	۵/۵	۶/۴	۶/۱	۸/۱	۹/۱
مالزی	۲/۴	۳/۲	۳/۴	۳/۱	۳/۶	۳/۵
فیلیپین	۷/۹	۹/۶	۹/۴	۱۰/۱	۹/۸	۱۱/۴
سنگاپور	۲/۵	۳/۲	۴/۶	۴/۴	۳/۳	۴/۴
تایلند	۱/۵	۴/۴	۲/۴	۳/۶	۳/۳	۲/۴
پاکستان	۶/۱	۵/۵	۶/۸	۷/۸	۸/۵	۹/۰
قزاقستان	۱۳/۰	۱۳/۱	۱۳/۵	۱۲/۸	۱۰/۴	۹/۴
ایران	۱۲/۰	۱۴/۹	۱۶/۲۸	۱۶/۵	۱۶/۶	۱۶/۸

مأخذ: Asian Development Outlook (2003)

جدول شماره ۳- رشد تولید ناخالص داخلی و ارزش افزوده بخشهای اقتصادی

کشور	رشد تولید (درصد)		رشد بخش کشاورزی (درصد)		رشد بخش صنایع (درصد)		رشد بخش صنعت (درصد)		رشد بخش خدمات (درصد)	
	۱۹۸۰-۹۰	۱۹۹۰-۲۰۰۱	۱۹۸۰-۹۰	۱۹۹۰-۲۰۰۱	۱۹۸۰-۹۰	۱۹۹۰-۲۰۰۱	۱۹۸۰-۹۰	۱۹۹۰-۲۰۰۱	۱۹۸۰-۹۰	۱۹۹۰-۲۰۰۱
چین	۱۰/۳	۱۰/۰	۵/۹	۴/۰	۱۱/۱	۱۲/۱	۱۰/۸	۱۲/۱	۱۲/۵	۸/۹
مصر	۵/۴	۴/۵	۲/۷	۳/۴	۳/۳	۴/۶	-	۶/۵	۷/۸	۴/۶
اندونزی	۶/۱	۳/۸	۳/۶	۱/۹	۷/۳	۴/۸	۱۲/۸	۶/۳	۶/۵	۳/۶
ژاپن	۱/۴	۱/۳	۱/۳	-۳/۱	۱/۴	-۰/۲	-	۰/۷	۴/۲	۲/۳
مالزی	۵/۳	۶/۵	۳/۴	۰/۳	۶/۸	۸/۰	۹/۳	۸/۸	۴/۹	۶/۷
فیلیپین	۱/۰	۱/۳	۱/۰	۱/۸	-۰/۹	۳/۲	۰/۲	۳/۰	۲/۸	۱/۴
کره جنوبی	۸/۹	۵/۷	۳/۰	۰/۲	۱۱/۴	۶/۳	۱/۲	۷/۶	۸/۴	۵/۶
سنگاپور	۶/۷	۷/۴	-۵/۳	-۱/۲	۵/۲	۷/۲	۶/۶	۶/۵	۷/۶	۷/۶
تایلند	۷/۶	۳/۹	۳/۹	۱/۷	۹/۸	۵/۴	۹/۵	۶/۵	۷/۳	۳/۸
ترکیه	۵/۳	۳/۳	۱/۲	۱/۱	۷/۷	۳/۴	۷/۹	۱/۴	۴/۵	۳/۷
انگلیس	۳/۲	۲/۷	۲/۴	-۱/۰	۳/۳	۱/۳	-	-	۳/۱	۳/۴
امریکا	۳/۵	۳/۴	۳/۲	۳/۵	۳/۰	۳/۷	-	۳/۴	۳/۴	۳/۷
ایران	۱/۷	۳/۶	۴/۵	۴/۰	۳/۳	-۲/۸	۴/۵	۵/۱	-۱/۰	۸/۵
کشورهای کم درآمد	۴/۵	۳/۴	۳/۰	۲/۶	۵/۵	۲/۹	۷/۷	۳/۰	۵/۵	۵/۱
کشورهای با درآمد متوسط	۲/۹	۳/۴	۳/۴	۱/۲	۳/۲	۳/۷	۳/۷	۵/۷	۳/۲	۳/۷
کشورهای با درآمد بالا	۳/۳	۲/۵	۱/۹	۱/۱	۳/۰	۱/۸	-	۳/۴	۰/۵	۳/۰

مأخذ: World Development Indicators (2003)

جدول شماره ۴- سهم ارزش افزوده بخشهای اقتصادی در تولید ناخالص داخلی

کشور	بخش کشاورزی					بخش صنایع					بخش خدمات				
	۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱
چین	۱۹	۱۹	۱۸	۱۶	۱۵	۵۰	۴۹	۴۹	۵۱	۵۱	۳۱	۳۲	۳۳	۳۳	۳۴
مصر	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۳۲	۳۲	۳۱	۳۳	۳۳	۵۱	۵۱	۵۲	۵۰	۵۰
اندونزی	۱۶	۱۸	۲۰	۱۷	۱۶	۴۴	۴۵	۴۳	۴۷	۴۷	۴۰	۳۷	۳۷	۳۶	۳۷
ژاپن	۲	۲	۲	۱	۱	۳۸	۳۷	۳۷	۳۴	۳۲	۶۰	۶۱	۶۱	۶۱	۶۷
مالزی	۱۶	۱۵	۱۴	۱۱	۸	۴۳	۴۳	۴۴	۴۷	۵۰	۴۱	۴۱	۴۲	۴۲	۴۲
فیلیپین	۱۸	۱۷	۱۷	۱۶	۱۵	۳۲	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۵۰	۵۲	۵۲	۵۳	۵۴
کره جنوبی	۵	۵	۵	۵	۴	۴۳	۴۴	۴۳	۴۲	۴۱	۵۲	۵۲	۵۱	۵۳	۵۵
سنگاپور	۰	۰	۰	۰	۰	۳۴	۳۵	۳۴	۳۵	۳۲	۶۶	۶۵	۶۶	۶۵	۶۸
تایلند	۱۱	۱۲	۱۱	۱۰	۱۰	۳۹	۳۸	۴۰	۴۰	۴۰	۵۰	۵۰	۴۹	۵۰	۵۰
ترکیه	۱۱	۱۲	۱۱	۱۰	۱۰	۳۹	۳۸	۴۰	۴۰	۴۰	۵۰	۵۰	۴۹	۵۰	۵۰
انگلیس	۲	۲	۲	۱	۱	۳۵	۳۲	۳۰	۲۹	۲۹	۶۳	۶۶	۶۸	۷۰	۷۰
آمریکا	۲	۲	۲	۲	۲	۲۷	۲۶	۲۶	۲۵	۲۵	۷۱	۷۲	۷۲	۷۳	۷۳
ایران	۲۰	۲۳	۲۱	۱۸	۱۹	۳۳	۳۰	۳۳	۳۳	۳۳	۴۷	۴۷	۴۶	۴۹	۴۸
کشورهای کم درآمد	۲۶	۲۶	۲۶	۲۵	۲۴	۳۱	۳۰	۳۰	۳۲	۳۲	۴۳	۴۴	۴۴	۴۳	۴۴
کشورهای با درآمد متوسط	۱۱	۱۱	۱۰	۱۰	۱۰	۳۵	۳۵	۳۴	۳۶	۳۶	۵۴	۵۴	۵۶	۵۴	۵۴
کشورهای با درآمد بالا	۲	۲	۲	۲	۲	۳۰	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۶۸	۶۹	۶۹	۶۹	۶۹

مأخذ: Development Indicators (2003) World

جدول شماره ۵- درآمد ناخالص ملی و رشد تولید ناخالص داخلی سرانه

کشور	GNI میلیارد دلار بر حسب برابری قدرت خرید ۲۰۰۱	GNI دلار بر حسب برابری قدرت خرید ۲۰۰۱	رشد تولید ناخالص داخلی سرانه (درصد)				
			۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱
چین	۵۴۱۵	۴۲۶۰	۷/۸	۶/۸	۶/۲	۷/۳	۶/۵
کره جنوبی	۸۶۳	۱۸۱۱۰	۴	-۷/۶	۱۰	۸/۴	۲/۲
اندونزی	۶۲۸	۲۹۴۰	۳	-۱۴/۷	-۰/۵	۳/۳	۱/۹
مالزی	۱۹۸	۸۳۴۰	۵	-۹/۷	۳/۷	۵/۸	-۱/۹
فیلیپین	۳۳۶	۴۳۶۰	۲/۹	-۲/۸	۱/۲	۱/۸	۱/۳
سنگاپور	۱۰۰	۲۴۹۱۰	۵/۱	-۳/۴	۶/۲	۸/۶	-۴/۹
تایلند	۴۰۱	۶۵۵۰	-۲/۲	-۱۲	۳/۴	۳/۸	۱
پاکستان	۲۷۱	۱۹۲۰	-۰/۵	-۰/۴	۱/۹	۱/۶	۰/۳
قزاقستان	۹۴	۶۳۷۰	۳/۴	-۰/۲	۳/۶	۱۰/۲	۱۳/۹
قرقیزستان	۱۳	۲۷۱۰	۸/۴	-۰/۷	۲/۲	۴	
ایران	۴۰۳	۶۲۳۰	۲	۲/۴	-۰/۳	۳/۴	۳/۷

مأخذ: Asian Development Outlook (2003)

جدول شماره ۶- نسبت سرمایه‌گذاری ناخالص به تولید ناخالص داخلی (درصد)

کشور	۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲
چین	۳۸/۲	۳۷/۷	۳۷/۴	۳۷/۱	۳۸/۶	۳۸/۰
کره جنوبی	۳۴/۲	۲۱/۲	۲۶/۹	۲۸/۳	۲۷/۰	۲۶/۱
اندونزی	۳۱/۸	۱۶/۸	۱۱/۴	۱۵/۸	۱۷/۵	۱۴/۳
مالزی	۴۳/۰	۲۶/۷	۲۲/۴	۲۷/۱	۲۳/۸	۲۴/۴
فیلیپین	۲۳/۸	۱۹/۳	۱۷/۰	۱۷/۴	۱۶/۶	۱۵/۶
سنگاپور	۳۸/۶	۳۲/۲	۳۲/۴	۳۲/۳	۳۴/۲	۲۰/۶
تایلند	۳۳/۷	۲۰/۴	۲۰/۵	۲۲/۷	۲۳/۹	۲۳/۹
هند	۲۴/۶	۲۲/۶	۲۵/۵	۲۴/۰	۲۳/۷	۲۳/۹
پاکستان	۱۷/۹	۱۷/۷	۱۵/۶	۱۶/۰	۱۵/۹	۱۳/۹
قزاقستان	۱۵/۶	۱۵/۸	۱۷/۸	۱۸/۱	۲۶/۹	
قرقیزستان	۲۱/۷	۱۵/۴	۱۸/۰	۲۰/۰	۱۸/۰	۱۷/۰
ایران	۲۹/۲	۳۰/۴	۳۰/۵	۲۶/۶	۲۷/۵	۲۶/۸

مأخذ: Asian Development Outlook 2003

جدول شماره ۷- شاخصهای هم‌پیوندی جهانی

کشور	نسبت تجارت کالا به GDP (درصد)		نرخ رشد تجارت منهای رشد GDP	نسبت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به GDP	
	۲۰۰۱	۱۹۹۰		۲۰۰۱	۱۹۹۰
چین	۴۴/۰	۳۲/۵	۶/۴	۱/۳	۴/۹
مصر	۱۷/۱	۳۶/۸	-۱/۲	۱/۷	۰/۵
اندونزی	۶۰/۱	۴۱/۵	۱/۲	۱/۰	۳/۲
ژاپن	۱۸/۲	۱۷/۱	۲/۷	۱/۷	۱/۱
مالزی	۱۸۴/۰	۱۳۳/۴	۳/۷	۵/۳	۵/۷
فیلیپین	۸۸/۹	۴۷/۷	۳/۸	۱/۲	۲/۷
کره جنوبی	۶۹/۱	۵۳/۴	۷/۱	۰/۷	۱/۵
سنگاپور	۲۷۷/۶	۳۰۹/۵		۲۰/۷	۳۲
تایلند	۱۱۰/۹	۶۵/۷	۲/۸	۳/۰	۳/۵
ترکیه	۴۸/۶	۲۳/۴	۷/۱	۰/۵	۲/۵
ایران	۱۷/۱	۳۲/۹	-۸/۷	۰/۰	۰/۱

مأخذ: World Development Indicators 2003

جدول شماره ۸- روند صادرات

کشور	نسبت صادرات کالا به GDP (درصد) ۲۰۰۱	رشد صادرات کالا (درصد)				
		۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱
چین	۲۳	۲۰/۹	۰/۵	۶/۱	۲۷/۹	۶/۸
کره جنوبی	۳۵/۷	۶/۷	-۴/۷	۹/۹	۲۱/۲	-۱۴
اندونزی	۳۹/۶	۱۲/۲	-۱۰/۵	۱/۷	۲۷/۶	-۱۲/۳
مالزی	۱۴۰/۴	۸/۷	۴/۳	۳۶	۳۶/۸	۳۰
فیلیپین	۴۷	۲۲/۸	۱۶/۹	۱۹/۱	۹	-۱۶/۲
سنگاپور	۱۳۲	-۰/۲	-۱۲	۵/۴	۳۰	-۱۱
تایلند	۵۶	۳/۸	-۶/۸	۷/۴	۱۹/۵	-۶/۹
هند	۹/۲	۴/۵	-۳/۹	۹/۵	۱۹/۶	۰/۱
پاکستان	۱۵/۵	-۲/۶	۴/۲	-۱۰/۷	۸/۸	۹/۱
قزاقستان	۳۸/۷	۹/۷	-۱۴/۹	۲	۵۵/۱	-۲/۸
قرقیزستان	۳۶/۷	۱۸/۸	-۱۵/۲	-۱۳/۵	۱۰/۴	-۶
ایران	۲۲/۲	-۱۷/۹	-۲۸/۶	۶۰/۳	۳۵/۳	-۱۶

مأخذ: World Development Report 2003

Asian Development Outlook 2003

جدول شماره ۹- روند تجارت خارجی

نسبت صادرات صنعتی به کل صادرات کالا (درصد)		نسبت صادرات کالا و خدمات به GDP (درصد)		نسبت واردات کالا و خدمات به GDP (درصد)		کشور
۱۹۹۹	۱۹۹۰	۱۹۹۹	۱۹۹۰	۱۹۹۹	۱۹۹۰	
۸۸	۷۲	۲۲	۱۸	۱۹	۱۴	چین
۳۷	۴۲	۱۶	۲۰	۲۴	۳۳	مصر
۵۴	۳۵	۳۵	۲۵	۲۷	۲۴	اندونزی
۹۴	۹۶	۱۰	۱۱	۹	۱۰	ژاپن
۸۰	۵۴	۱۲۲	۷۵	۹۷	۷۲	مالزی
۴۱	۳۸	۵۱	۲۸	۵۰	۳۳	فیلیپین
۹۱	۹۴	۴۲	۲۹	۳۰	۳۵	کره جنوبی
۸۶	۷۲			۲۰۲	۱۹۵	سنگاپور
۷۴	۶۳	۵۷	۳۴	۴۵	۴۲	تایلند
۷۸	۶۸	۲۳	۱۳	۲۷	۱۸	ترکیه
۵۵	۱۸/۴	۲۱	۲۲	۱۶	۲۴	ایران

مأخذ: World Development Indicators 2003

جدول شماره ۱۰ - نسبت هزینه‌های دولت به تولید ناخالص داخلی (درصد)

کشور	۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲
چین	۱۳/۶	۱۵/۱	۱۷/۲	۱۷/۸	۲۰/۱	۲۱/۵
کره جنوبی	۲۲/۱	۲۶	۲۵/۱	۲۴/۸	۲۴/۸	۲۲/۰
اندونزی	۱۷/۴	۱۸/۱	۲۱/۱	۱۷/۲	۲۳/۸	۱۹/۴
مالزی	۲۱/۰	۲۱/۸	۲۲/۷	۲۳/۸	۲۹/۳	۲۸/۷
فیلیپین	۱۹/۴	۱۹/۲	۱۹/۸	۱۹/۶	۱۹/۵	۱۹/۶
سنگاپور	۱۹/۶	۲۰/۰	۱۸/۲	۱۷/۷	۱۸/۰	۱۷/۶
تایلند	۲۰/۱	۱۷/۹	۱۷/۸	۱۷/۶	۱۷/۲	۱۸/۲
هند	۲۵/۸	۲۶/۶	۲۸/۲	۲۸/۳	۲۹/۵	۳۰/۴
پاکستان	۲۲/۳	۲۳/۷	۲۲/۰	۲۳/۶	۲۱/۳	۲۲/۰
قزاقستان	۲۰/۴	۲۶/۲	۲۳/۲	۲۳/۱	۲۳/۴	۲۱/۹
قرقیزستان	۲۵/۳	۲۸/۸	۳۰/۴	۲۴/۹	۲/۸	۲۵/۶
ایران	۲۳/۷	۲۲/۰	۲۲/۱	۱۸/۸	۱۹/۳	۲۳/۷

مأخذ: Asian Development Outlook 2003

جدول شماره ۱۱ - نرخ رشد نقدینگی (درصد)

کشور	۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲
چین	۱۹/۶	۱۴/۸	۱۴/۷	۱۲/۳	۱۴/۴	۱۶/۸
کره جنوبی	۱۴/۱	۲۷/۰	۲۷/۴	۲۵/۴	۱۳/۲	۱۰/۴
اندونزی	۲۳/۲	۶۲/۳	۱۱/۹	۱۵/۶	۱۳/۰	۴/۷
مالزی	۲۲/۷	۱/۵	۱۳/۷	۵/۲	۲/۲	۵/۸
فیلیپین	۲۰/۹	۷/۴	۱۹/۳	۴/۶	۶/۸	۹/۵
سنگاپور	۱۰/۲	۳۰/۲	۸/۵	-۲/۰	۵/۹	-۰/۳
تایلند	۲/۰	۶/۰	۱/۳	۲/۲	۴/۶	-۰/۱
هند	۱۸/۰	۱۹/۴	۱۴/۶	۱۶/۸	۱۴/۲	۱۵/۷
پاکستان	۱۲/۲	۱۴/۵	۶/۲	۹/۴	۹/۰	۱۴/۸
قزاقستان	۲۸/۱	-۰/۱	۴۸/۸	۴۴/۹	۴۵/۱	۳۳/۰
قرقیزستان	۲۵/۴	۱۷/۲	۳۳/۹	۱۲/۱	۱۱/۳	۲۴/۱
ایران	۲۰/۱	۱۹/۴	۲۰/۱	۲۹/۳	۲۸/۸	۳۰/۱

مأخذ: Asian Development Outlook 2003

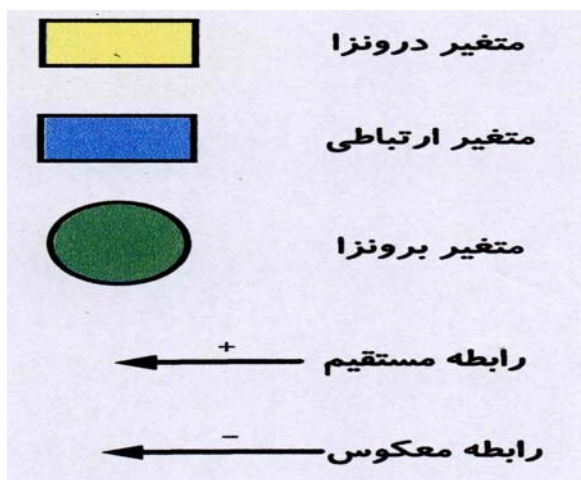
جدول شماره ۱۲ - نرخ تورم (درصد)

کشور	۱۹۷۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲
چین	۳/۲	۱/۸	-۰/۹	۰/۶	۱/۱	-۰/۱
کره جنوبی	۴/۴	۷/۵	۰/۸	۲/۳	۴/۱	۲/۷
اندونزی	۴۲/۹	۵۸/۴	۲۰/۴	۳/۷	۱۱/۵	۱۱/۹
مالزی	۲/۷	-۱۱/۸	۲/۸	۱/۶	۱/۴	۱/۸
فیلیپین	۵/۹	۹/۷	۶/۷	۴/۴	۶/۱	۳/۱
سنگاپور	۲/۰	-۰/۳	۰/۱	۱/۳	۱/۰	-۰/۴
تایلند	۵/۶	۸/۱	۰/۳	۱/۶	۱/۶	۰/۷
هند	۴/۴	۵/۹	۳/۳	۷/۲	۳/۶	۲/۸
پاکستان	۱۱/۸	۷/۸	۵/۷	۳/۶	۴/۴	۳/۵
قزاقستان	۷/۴	۷/۱	۸/۳	۱۳/۲	۸/۴	۵/۹
قرقیزستان	۲۳/۴	۱۰/۱	۳۵/۹	۱۸/۷	۶/۹	۲/۰
ایران	۳/۱۷	۱۸/۱	۲۰/۱	۱۲/۶	۱۱/۴	۱۵/۸

مأخذ: Asian Development Outlook 2003

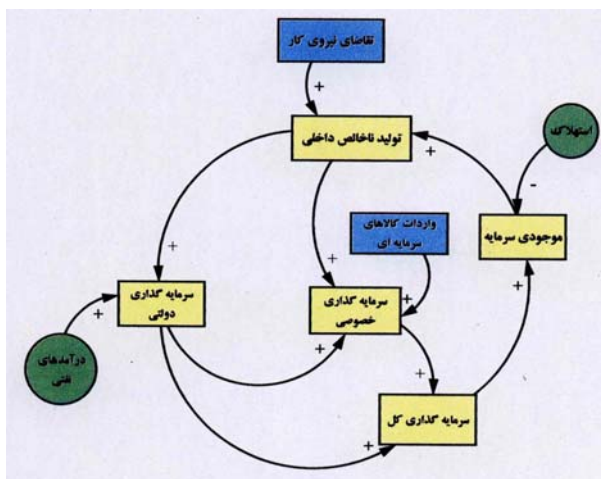
« روابط علت و معلولی الگو

« توضیح نمادها

« بخش رشد اقتصادی و سرمایه گذاری

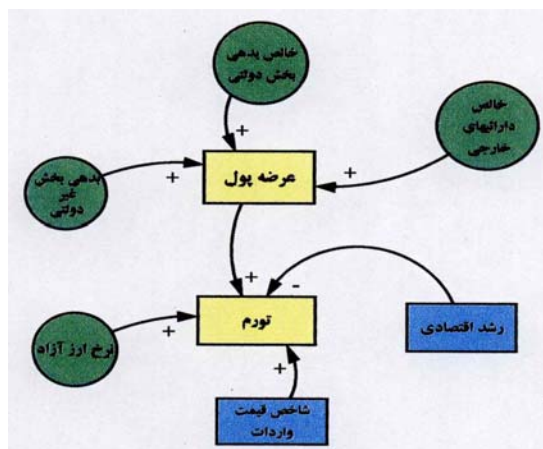
نمودار شماره ۱- بخش رشد اقتصادی و سرمایه گذاری

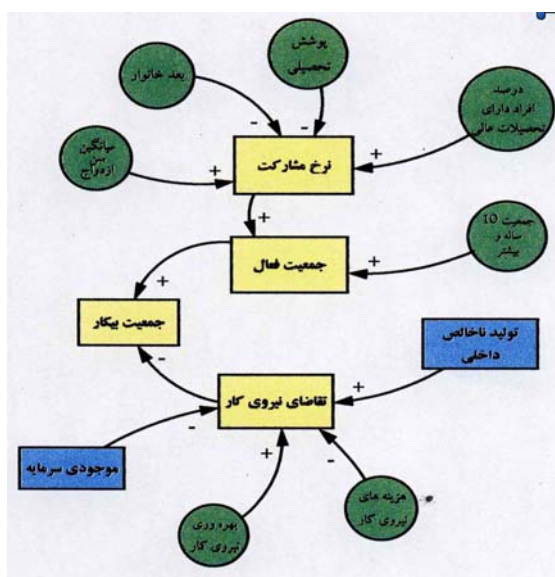
بخش پولی و تورم

نمودار شماره ۴- بخش پولی و تورم

بخش بازار کار

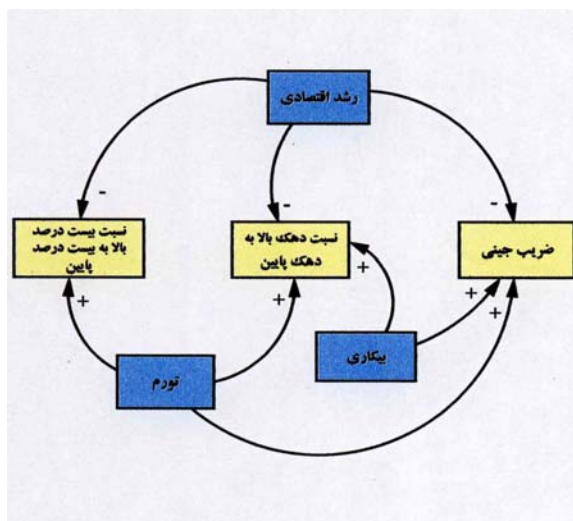
نمودار شماره ۵- بخش بازار کار

◀ بخش توزیع درآمد

نمودار شماره ۶- بخش توزیع درآمد

◀ شرح معادلات الگو

◀ رشد اقتصادی

$$D(\text{LOG}(\text{GDPFC})) = -0.3157908797 * (\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1)) - 0.4301780817 * \text{LOG}(K(-1)) - 0.8667443721 * \text{LOG}(LT(-1)) + 8.805873006) + 0.4395886201 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) - 0.02971391455 * D(\text{LOG}(K(-1))) - 0.2985299737 * D(\text{LOG}(LT(-1))) + 0.1203207755 - 0.1282778431 * DR$$

$$RGDPFC = ((\text{GDPFC} / \text{GDPFC}(-1)) - 1) * 100$$

جدول شماره ۱۳- رشد اقتصادی

فارسی	انگلیسی
تولید ناخالص داخلی به قیمت عوامل به قیمت ثابت	GDPFC
موجودی سرمایه به قیمت ثابت	K
اشتغال	LT
متغیر مجازی انقلاب	DR

◀ توزیع درآمد

$$\begin{aligned}
 D(\text{LOG}(\text{GINI})) = & -0.1781726498 * (\text{LOG}(\text{GINI}(-1))) + 0.5175799698 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(-1)) - \\
 & 0.1568153324 * \text{LOG}(\text{CPI}(-1)) - 0.3636537349 * \text{LOG}(\text{UR}(-1)) + \\
 & 0.4203794994 * \text{LOG}(\text{EXRM}(-1)) - 0.04753442956 * \text{TREND} - 4.499321878 - \\
 & 0.3317548359 * D(\text{LOG}(\text{GINI}(-1))) + 0.1569870913 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) - \\
 & 0.08579647267 * D(\text{LOG}(\text{CPI}(-1))) + 0.04916014602 * \\
 & D(\text{LOG}(\text{UR}(-1))) + 0.04515465721 * D(\text{LOG}(\text{EXRM}(-1))) + 0.002929067668 - \\
 & 0.1634969411 * D61
 \end{aligned}$$

جدول شماره ۱۴ - توزیع درآمد

فارسی	انگلیسی
ضریب جینی	GINI
تولید ناخالص داخلی به قیمت عوامل به قیمت ثابت	GDPFC
شاخص قیمت مصرف کننده (۱۳۶۱=۱)	CPI
نرخ بیکاری	UR
نرخ ارز بازار آزاد	EXRM
روند زمانی	TREND

◀ مصرف و سرمایه گذاری

$$D(\text{LOG}(\text{CGC})) = -0.08352555437 * (\text{LOG}(\text{CGC}(-1)) - 0.9379640113 * \text{LOG}(\text{OGREVC}(-1)) - 0.681265033 * \text{LOG}(\text{TTC}(-1)) + 4.302625997) - 0.05373257199 * D(\text{LOG}(\text{CGC}(-1))) + 0.03814273906 * D(\text{LOG}(\text{OGREVC}(-1))) - 0.03863107034 * D(\text{LOG}(\text{TTC}(-1))) + 0.148972407 - 0.1206958916 * \text{DR}$$

$$D(\text{LOG}(\text{CPCP})) = -0.1231657065 * (\text{LOG}(\text{CPCP}(-1)) - 0.7700027638 * \text{LOG}(\text{DINCP}(-1)) - 0.3559292772 * \text{LOG}(\text{M2CP}(-1)) + 2.065263527 * \text{LOG}(\text{GINI}(-1)) + 0.8838278167) + 0.2859525519 * D(\text{LOG}(\text{CPCP}(-1))) + 0.2648426446 * D(\text{LOG}(\text{DINCP}(-1))) + 0.07126656175 * D(\text{LOG}(\text{M2CP}(-1))) - 0.02161657425 * D(\text{LOG}(\text{GINI}(-1)))$$

$$\text{DINC} = (\text{GDPFC} - \text{TTC})$$

$$\text{DINCP} = \text{DINC} / \text{POP}$$

$$\text{M2CP} = \text{M2C} / \text{POP}$$

$$\text{CPC} = (\text{CPCP} * \text{POP})$$

$$\text{CTC} = \text{CGC} + \text{CPC}$$

$$D(\text{LOG}(\text{IGC})) = -0.214443078 * (\text{LOG}(\text{IGC}(-1)) - 0.8216640313 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(-1)) - 0.5667744746 * \text{LOG}(\text{OGREVC}(-1)) - 0.6457717469 * \text{DW}(-1) + 5.409508586) - 0.008550636745 * D(\text{LOG}(\text{IGC}(-1))) + 0.5688614404 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) + 0.02257397547 * D(\text{LOG}(\text{OGREVC}(-1))) - 0.01772724327 * D(\text{DW}(-1)) + 0.1477545589 - 0.1884014418 * \text{DR}$$

$$D(\text{LOG}(\text{IPC})) = -0.9877620152 * (\text{LOG}(\text{IPC}(-1)) - 0.5484337778 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(-1)) - 0.2991384505 * \text{LOG}(\text{IGC}(-1)) - 0.09721547133 * \text{LOG}(\text{CPI}(-1)) + 0.3166224142) + 0.3753412711 * D(\text{LOG}(\text{IPC}(-1))) + 0.3568061982 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) + 0.1447510226 * D(\text{LOG}(\text{IGC}(-1))) - 0.3272867132 * D(\text{LOG}(\text{CPI}(-1))) + 0.02118474764 + 0.1363979848 * \text{DW}$$

$$\text{ITC} = \text{IGC} + \text{IPC}$$

جدول شماره ۱۵- مصرف و سرمایه‌گذاری

فارسی	انگلیسی
مصرف بخش دولتی به قیمت ثابت	CGC
درآمدهای نفت و گاز به قیمت ثابت	OGREVC
درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	TTC
مصرف سرانه بخش خصوصی به قیمت ثابت	CPCP
درآمد قابل تصرف سرانه به قیمت ثابت	DINCP
سرانه نقدینگی به قیمت ثابت	M2CP
ضریب جینی	GINI
تولید ناخالص داخلی واقعی به قیمت عوامل به قیمت ثابت	GDPFC
جمعیت	POP
سرمایه‌گذاری بخش دولتی به قیمت ثابت	IGC
متغیر مجازی جنگ	DW
متغیر مجازی انقلاب	DR
سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به قیمت ثابت	IPC
شاخص قیمت مصرف کننده	CPI
کل سرمایه‌گذاری به قیمت ثابت	ITC

◀ صادرات و واردات

$$\begin{aligned}
D(\text{LOG}(\text{XWOG})) &= 0.1610606436 * (\text{LOG}(\text{XWOG}(-1)) - 0.8320880985 * \\
&\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1)) - 0.3611631903 * \text{LOG}(\text{REXRM}(-1)) + 0.251859525 * \\
&\text{LOG}(\text{PX}(-1)/\text{PM}(-1)) + 2.511126054 * \text{DW}(-1) + 4.443230375) - \\
&0.1682739093 * D(\text{LOG}(\text{XWOG}(-1))) + 1.237828975 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) - \\
&0.4349356347 * D(\text{LOG}(\text{REXRM}(-1))) - 0.1105776323 * D(\text{LOG}(\text{PX}(-1)/\text{PM}(-1))) - \\
&0.5744366301 * D(\text{DW}(-1)) + 0.007581954308
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
D(\text{LOG}(\text{M})) &= - 0.02160647112 * (\text{LOG}(\text{M}(-1)) - 1.477999209 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(-1)) + \\
&2.740153574 * \text{LOG}(\text{REXRM}(-1)) - 2.455982422 * \text{LOG}(\text{PX}(-1)/\text{PM}(-1)) - 9.300199508) + \\
&0.277113384 * D(\text{LOG}(\text{M}(-1))) + 1.062884335 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) + \\
&0.2805343665 * D(\text{LOG}(\text{REXRM}(-1))) + 0.196704287 * D(\text{LOG}(\text{PX}(-1)/\text{PM}(-1))) - \\
&0.0541584053 * \text{DW} \\
\text{REXRM} &= (\text{EXRM} * \text{CPIOECD}) / \text{CPI}
\end{aligned}$$

جدول شماره ۱۶- صادرات و واردات

فارسی	انگلیسی
صادرات بدون نفت و گاز به قیمت ثابت	XWOG
تولید ناخالص داخلی به قیمت عوامل به قیمت ثابت	GDPFC
نرخ ارز واقعی (بازار آزاد)	REXRM
$\text{REXRM} = \frac{\text{شاخص قیمت خرده فروشی کشورهای OECD}}{\text{شاخص قیمت خرده فروشی ایران}} * \text{نرخ ارز بازار آزاد}$	
شاخص قیمت کالاهای صادراتی (۱۰۰=۶۹)	PX
شاخص قیمت کالاهای وارداتی (۱۰۰=۶۹)	PM
کل واردات به قیمت ثابت	M
متغیرهای مجازی دوران جنگ (۱=۶۷-۵۹ و بقیه صفر)	DW

۴ اشتغال و بیکاری

$$D(\text{LOG}(\text{LFLS})) = -0.04516859787 * (\text{LOG}(\text{LFLS}(-1)) - 0.147542544 * \text{LOG}(\text{YFLS}(-1)) + 0.2546881478 * \text{LOG}(\text{RWB}(-1)) - 15.02855668) + 0.6550445886 * D(\text{LOG}(\text{LFLS}(-1))) - 0.01959396381 * D(\text{LOG}(\text{YFLS}(-1))) + 0.01749705193 * D(\text{LOG}(\text{RWB}(-1))) - 0.0007943099949$$

$$D(\text{LOG}(\text{LFISH})) = -0.2091761562 * (\text{LOG}(\text{LFISH}(-1)) - 1.078506988 * \text{LOG}(\text{YFISH}(-1)) + 0.04311638898 * \text{LOG}(\text{KFISH}(-1)) + 1.002376757 * \text{LOG}(\text{WFISH}(-1)) - 18.7913981) + 0.5216159765 * D(\text{LOG}(\text{LFISH}(-1))) - 0.4706447019 * D(\text{LOG}(\text{YFISH}(-1))) + 0.1771710314 * D(\text{LOG}(\text{KFISH}(-1))) + 0.1485568528 * D(\text{LOG}(\text{WFISH}(-1))) + 0.01453528505 + 0.01807523595 * DW$$

$$D(\text{LOG}(\text{LFOR})) = 0.2274991188 * (\text{LOG}(\text{LFOR}(-1)) - 1.029291047 * \text{LOG}(\text{YFOR}(-1)) + 0.08357334592 * \text{LOG}(\text{KFOR}(-1)) + 0.9618390966 * \text{LOG}(\text{WFOR}(-1)) - 18.49761045) + 0.167266451 * D(\text{LOG}(\text{LFOR}(-1))) + 0.3034870494 * D(\text{LOG}(\text{YFOR}(-1))) - 0.1159940835 * D(\text{LOG}(\text{KFOR}(-1))) - 0.113669324 * D(\text{LOG}(\text{WFOR}(-1))) + 0.06375755391 - 0.09650030816 * DW$$

$$D(\text{LOG}(\text{LOILG})) = -0.1215641628 * (\text{LOG}(\text{LOILG}(-1)) - 0.637068807 * \text{LOG}(\text{YOILG}(-1)) - 1.25109788 * \text{LOG}(\text{KOILG}(-1)) + 0.1270466201 * \text{LOG}(\text{WOILG}(-1))) - 0.009815487917 * D(\text{LOG}(\text{LOILG}(-1))) - 0.002041863448 * D(\text{LOG}(\text{YOILG}(-1))) - 0.487131994 * D(\text{LOG}(\text{KOILG}(-1))) + 0.03597977202 * D(\text{LOG}(\text{WOILG}(-1))) - 0.1058875623 * DRW$$

$$D(\text{LOG}(\text{LMAN})) = -0.2699529623 * (\text{LOG}(\text{LMAN}(-1)) - 0.5378640693 * \text{LOG}(\text{YMAN}(-1)) - 0.1692329582 * \text{LOG}(\text{KMAN}(-1)) + 0.5877997195 * \text{LOG}(\text{WBM}(-1)) - 0.2102807188 * \text{LOG}(\text{RPMI}(-1)) - 0.01695118805 * \text{LOG}(\text{RMW}(-1)) - 15.96143727) + 0.1031370111 * D(\text{LOG}(\text{LMAN}(-1))) - 0.2043961113 * D(\text{LOG}(\text{YMAN}(-1))) - 0.1139283688 * D(\text{LOG}(\text{KMAN}(-1))) + 0.012535217 * D(\text{LOG}(\text{WBM}(-1))) - 0.06745800683 * D(\text{LOG}(\text{RPMI}(-1))) + 0.01245580984 * D(\text{LOG}(\text{RMW}(-1))) + 0.1048215998 - 0.07429538237 * DR$$

$$D(\text{LOG}(\text{LMIN})) = -0.5273463136 * (\text{LOG}(\text{LMIN}(-1)) - 0.313436587 * \text{LOG}(\text{YMIN}(-1)) - 0.3301189801 * \text{LOG}(\text{KMIN}(-1)) + 0.3537670364 * \text{LOG}(\text{WMIN}(-1)) - 12.38331862) + 0.9093370766 * D(\text{LOG}(\text{LMIN}(-1))) - 0.4408852089 * D(\text{LOG}(\text{YMIN}(-1))) + 0.0317414082 * D(\text{LOG}(\text{KMIN}(-1))) + 0.1719255631 * D(\text{LOG}(\text{WMIN}(-1))) + 0.01446630614$$

$$D(\text{LOG}(\text{LWAT})) = -0.02673638159 * (\text{LOG}(\text{LWAT}(-1)) - 0.7553829401 * \text{LOG}(\text{YWAT}(-1)) + 0.1042354231 * \text{LOG}(\text{KWAT}(-1)) + 0.4046496301 * \text{LOG}(\text{WWAT}(-1)) - 13.48014664) + 0.3876102053 * D(\text{LOG}(\text{LWAT}(-1))) + 0.01306137071 * D(\text{LOG}(\text{YWAT}(-1))) + 0.1655498868 * D(\text{LOG}(\text{KWAT}(-1))) - 0.3312693188 * D(\text{LOG}(\text{WWAT}(-1))) + 0.04043175862 - 0.009537090765 * DW$$

$$D(\text{LOG}(\text{LEL})) = 0.04389494865 * (\text{LOG}(\text{LEL}(-1)) - 0.9599951551 * \text{LOG}(\text{YEL}(-1)) - 0.3174476632 * \text{LOG}(\text{KEL}(-1)) + 1.021811892 * \text{LOG}(\text{WEL}(-1)) - 18.25800231) + 0.1353239106 * D(\text{LOG}(\text{LEL}(-1))) + 0.3094588606 * D(\text{LOG}(\text{YEL}(-1))) + 0.2291208824 * D(\text{LOG}(\text{KEL}(-1))) - 0.08452881404 * D(\text{LOG}(\text{WEL}(-1))) - 0.006498049314 + 0.007653511114 * DR$$

$$D(\text{LOG}(\text{LBUILD})) = -1.25023957 * (\text{LOG}(\text{LBUILD}(-1)) - 0.9449023504 * \text{LOG}(\text{YBUILD}(-1)) - 0.03345479196 * \text{LOG}(\text{KBUILD}(-1)) + 0.9988686034 * \text{LOG}(\text{WBUILD}(-1)) - 20.76101361) + 1.366401563 * D(\text{LOG}(\text{LBUILD}(-1))) - 1.014070263 * D(\text{LOG}(\text{YBUILD}(-1))) + 0.08121577252 * D(\text{LOG}(\text{KBUILD}(-1))) + 0.9903252478 * D(\text{LOG}(\text{WBUILD}(-1)))$$

$$D(\text{LOG}(\text{LTC})) = 0.01528205891 * (\text{LOG}(\text{LTC}(-1)) - 1.297299651 * \text{LOG}(\text{YTC}(-1)) + 0.4307629638 * \text{LOG}(\text{KTC}(-1)) + 0.8129033586 * \text{LOG}(\text{WTC}(-2)) - 1.948109721) + 0.303201333 * D(\text{LOG}(\text{LTC}(-1))) + 0.1410342724 * D(\text{LOG}(\text{YTC}(-1))) + 0.09013082527 * D(\text{LOG}(\text{KTC}(-1))) - 0.03843971252 * D(\text{LOG}(\text{WTC}(-2))) + 0.02771741228$$

$$D(\text{LOG}(\text{LBUS})) = 0.04685859774 * (\text{LOG}(\text{LBUS}(-1)) - 0.3754258172 * \text{LOG}(\text{YBUS}(-1)) - 0.5129755388 * \text{LOG}(\text{KBUS}(-1)) + 1.081823132 * \text{LOG}(\text{WBUS}(-1)) - 19.82266977) + 0.3137896911 * D(\text{LOG}(\text{LBUS}(-1))) + 0.2444886543 * D(\text{LOG}(\text{LBUS}(-2))) + 0.02292237176 * D(\text{LOG}(\text{YBUS}(-1))) + 0.02039944251 * D(\text{LOG}(\text{YBUS}(-2))) - 0.01752828164 * D(\text{LOG}(\text{KBUS}(-1))) - 0.02070458225 * D(\text{LOG}(\text{KBUS}(-2))) - 0.05250777267 * D(\text{LOG}(\text{WBUS}(-1))) - 0.02742810147 * D(\text{LOG}(\text{WBUS}(-2))) + 0.0191311446 - 0.001245543421 * DR$$

$$D(\text{LOG}(\text{LFM})) = -0.04675227861 * (\text{LOG}(\text{LFM}(-1)) - 0.9473579128 * \text{LOG}(\text{YFM}(-1)) + 0.09938549659 * \text{LOG}(\text{KFM}(-1)) + 1.198217923 * \text{LOG}(\text{WFM}(-1)) - 22.0312085) + 0.4167574631 * D(\text{LOG}(\text{LFM}(-1))) - 0.2984086659 * D(\text{LOG}(\text{LFM}(-2))) + 0.04453865917 * D(\text{LOG}(\text{YFM}(-1))) + 0.1310680673 * D(\text{LOG}(\text{YFM}(-2))) + 0.03048104876 * D(\text{LOG}(\text{KFM}(-1))) + 0.02326271828 * D(\text{LOG}(\text{KFM}(-2))) - 0.2059214393 * D(\text{LOG}(\text{WFM}(-1))) - 0.2366977706 * D(\text{LOG}(\text{WFM}(-2))) + 0.06265331646 - 0.02555219274 * DR$$

$$D(\text{LOG}(\text{LPSO})) = 0.3610457169 * (\text{LOG}(\text{LPSO}(-1)) - 0.8847004556 * \text{LOG}(\text{YPS}(-1)) - 0.02744254273 * \text{LOG}(\text{KPS}(-1)) + 0.8924380965 * \text{LOG}(\text{WPS}(-1)) - 19.70007103) + 0.4953853827 * D(\text{LOG}(\text{LPSO}(-1))) + 0.3722341023 * D(\text{LOG}(\text{YPS}(-1))) + 0.03501875715 * D(\text{LOG}(\text{KPS}(-1))) - 0.3768773732 * D(\text{LOG}(\text{WPS}(-1))) - 0.004952556929 * \text{DW}$$

$$\text{LAG} = \text{LFLS} + \text{LFISH} + \text{LFOR}$$

$$\text{LMM} = \text{LMAN} + \text{LMIN} + \text{LWAT} + \text{LEL} + \text{LOILG} + \text{LBUILD}$$

$$\text{LS} = \text{LTC} + \text{LBUS} + \text{LFM} + \text{LPSO}$$

$$\text{LT} = \text{LAG} + \text{LMM} + \text{LS}$$

$$\text{DLFLS} = \text{LFLS} - \text{LFLS}(-1)$$

$$\text{DLFISH} = \text{LFISH} - \text{LFISH}(-1)$$

$$\text{DLFOR} = \text{LFOR} - \text{LFOR}(-1)$$

$$\text{DLAG} = \text{DLFLS} + \text{DLFISH} + \text{DLFOR}$$

$$\text{DLMAN} = \text{LMAN} - \text{LMAN}(-1)$$

$$\text{DLMIN} = \text{LMIN} - \text{LMIN}(-1)$$

$$\text{DLWAT} = \text{LWAT} - \text{LWAT}(-1)$$

$$\text{DLEL} = \text{LEL} - \text{LEL}(-1)$$

$$\text{DLBUILD} = \text{LBUILD} - \text{LBUILD}(-1)$$

$$\text{DLOILG} = \text{LOILG} - \text{LOILG}(-1)$$

$$\text{DLMM} = \text{DLMAN} + \text{DLMIN} + \text{DLWAT} + \text{DLEL} + \text{DLBUILD} + \text{DLOILG}$$

$$\text{DLTC} = \text{LTC} - \text{LTC}(-1)$$

$$\text{DLBUS} = \text{LBUS} - \text{LBUS}(-1)$$

$$\text{DLFM} = \text{LFM} - \text{LFM}(-1)$$

$$\text{DLPSO} = \text{LPSO} - \text{LPSO}(-1)$$

$$\text{DLS} = \text{DLTC} + \text{DLBUS} + \text{DLFM} + \text{DLPSO}$$

$$\text{DLT} = \text{DLAG} + \text{DLMM} + \text{DLS}$$

$$\text{RLFLS} = ((\text{LFLS} / \text{LFLS}(-1)) - 1) * 100$$

$$\text{RLFISH} = ((\text{LFISH} / \text{LFISH}(-1)) - 1) * 100$$

$$\text{RLFOR} = ((\text{LFOR} / \text{LFOR}(-1)) - 1) * 100$$

$$\text{RLAG} = ((\text{LAG} / \text{LAG}(-1)) - 1) * 100$$

$$\text{RLMAN} = ((\text{LMAN} / \text{LMAN}(-1)) - 1) * 100$$

$$\text{RLMIN} = ((\text{LMIN} / \text{LMIN}(-1)) - 1) * 100$$

$$\text{RLWAT} = ((\text{LWAT} / \text{LWAT}(-1)) - 1) * 100$$

$$\text{RLEL} = ((\text{LEL} / \text{LEL}(-1)) - 1) * 100$$

$$\text{RLOILG} = ((\text{LOILG} / \text{LOILG}(-1)) - 1) * 100$$

$$\text{RLBUILD} = ((\text{LBUILD} / \text{LBUILD}(-1)) - 1) * 100$$

$$\begin{aligned} \text{RLMM} &= ((\text{LMM}/\text{LMM}(-1)) - 1) * 100 \\ \text{RLTC} &= ((\text{LTC}/\text{LTC}(-1)) - 1) * 100 \\ \text{RLBUS} &= ((\text{LBUS}/\text{LBUS}(-1)) - 1) * 100 \\ \text{RLFM} &= ((\text{LFM}/\text{LFM}(-1)) - 1) * 100 \\ \text{RLPSO} &= ((\text{LPSO}/\text{LPSO}(-1)) - 1) * 100 \\ \text{RLS} &= ((\text{LS}/\text{LS}(-1)) - 1) * 100 \\ \text{RLT} &= ((\text{LT}/\text{LT}(-1)) - 1) * 100 \end{aligned}$$

جدول شماره ۱۷- تقاضای نیروی کار

فارسی	انگلیسی
زراعت و دامپروری	FLS
ماهیگیری	FISH
جنگلداری	FOR
نفت و گاز	OILG
صنعت	MAN
معدن	MIN
آب	WAT
برق	EL
ساختمان	BUILD
حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	TC
بازرگانی، رستوران و هتلداری	BUS
خدمات مؤسسات مالی، پولی، ملکی، حقوقی و تجاری	FM
خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی، خانگی و اظهار نشده (سایر)	PSO
خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی	PS
متغیرهای به کار رفته در مدلهای توابع تقاضای نیروی کار	
ارزش افزوده هر بخش	Y
دستمزدهای واقعی هر بخش	W
موجودی سرمایه هر بخش	K
حداقل دستمزد واقعی	RMW
شاخص قیمت واقعی مواد خام صنعتی	RPMI
اشتغال	L
متغیر مجازی جنگ تحمیلی	DW
متغیر مجازی انقلاب اسلامی	DR
متغیر مجازی جنگ و انقلاب	DRW
شاخص دستمزد واقعی کارگران ساختمانی	RWB
دستمزد واقعی کارکنان کارگاههای بزرگ صنعتی	WBM

۴ پول، ارز و تورم

$$\begin{aligned} D(\text{LOG}(\text{M2C})) = & - 0.1292508927 * (\text{LOG}(\text{M2C}(-1)) - 2.245986653 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(-1)) + \\ & 0.1946397587 * \text{LOG}(\text{EXRM}(-1)) + 2.901972133 * \text{LOG}(\text{CPI}(-1)/\text{CPI}(-2)) + 10.89235266) \\ & + 0.03686119262 * D(\text{LOG}(\text{M2C}(-1))) + 0.009210551338 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) + \\ & 0.02346247098 * D(\text{LOG}(\text{EXRM}(-1))) - 0.0390070853 * D(\text{LOG}(\text{CPI}(-1)/\text{CPI}(-2))) + \\ & 0.07500368546 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} D(\text{LOG}(\text{M2S})) = & - 0.4461286615 * (\text{LOG}(\text{M2S}(-1)) - 0.5644635741 * \text{LOG}(\text{PDB}(-1)) - \\ & 0.4225633154 * \text{LOG}(\text{GDB}(-1)) - 0.05223920901 * \text{LOG}(\text{OGREV}(-1)) - 0.3882143342) + \\ & 0.4018518381 * D(\text{LOG}(\text{M2S}(-1))) + 0.08258848003 * D(\text{LOG}(\text{PDB}(-1))) - \\ & 0.0359624097 * D(\text{LOG}(\text{GDB}(-1))) + 0.02281398652 * D(\text{LOG}(\text{OGREV}(-1))) \end{aligned}$$

" INFLATION "

$$\begin{aligned} D(\text{LOG}(\text{CPI})) = & - 0.2385501251 * (\text{LOG}(\text{CPI}(-1)) + 0.3443003795 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(-1)) - \\ & 0.3101873961 * \text{LOG}(\text{M2}(-1)) - 0.5209743758 * \text{LOG}(\text{PM}(-1)) - 0.151152607 * \text{LOG}(\text{EXRM}(-1)) \\ & - 0.3257304486) + 0.3871851186 * D(\text{LOG}(\text{CPI}(-1))) - 0.06724081787 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) \\ & + 0.1016438693 * D(\text{LOG}(\text{M2}(-1))) + 0.1945058813 * D(\text{LOG}(\text{PM}(-1))) + 0.006897729686 * D(\text{LOG}(\text{EXRM}(-1))) + 0.03804397139 \end{aligned}$$

$$\text{RCPI} = ((\text{CPI}/\text{CPI}(-1)) - 1) * 100$$

" EXCHANGE RATE "

$$\begin{aligned} D(\text{LOG}(\text{EXRM})) = & 0.04355639015 * (\text{LOG}(\text{EXRM}(-1)) - 0.4245061151 * \text{LOG}(\text{M2}(-1)) - \\ & 0.9650394801 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(-1)) - 1.000885041 * \text{LOG}(\text{CPI}(-1)/\text{CPIOECD}(-1)) + 0.4596129426 * \text{LOG}(\text{OGREV}(-1)) + 3.577688838) - 0.2287186918 * D(\text{LOG}(\text{EXRM}(-1))) \\ & + 0.3604363302 * D(\text{LOG}(\text{M2}(-1))) - 1.802046064 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) + 0.1111192472 * D(\text{LOG}(\text{CPI}(-1)/\text{CPIOECD}(-1))) - 0.09308234362 * D(\text{LOG}(\text{OGREV}(-1))) \\ & + 0.169349766 \end{aligned}$$

جدول شماره ۱۸- بخش پول، ارز و تورم

فارسی	انگلیسی
تقاضای واقعی پول	M2C
تولید ناخالص داخلی به قیمت عوامل به قیمت ثابت	GDPFC
نرخ ارز بازار آزاد	EXRM
نرخ ارز رسمی	EXRO
قیمت جاری M_2 (عرضه پول)	M2S
بدهی بخش خصوصی به سیستم بانکی	PDB
بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی	GDB
شاخص بهای کالاهای مصرفی در کشورهای OECD	CPIOECD
درآمدهای نفتی (و گاز) دولت - قیمت جاری	OGREV
شاخص قیمت مصرف کننده ۱۰۰-۱۳۶۱	CPI
شاخص قیمت کالاهای وارداتی	PM

◀ بودجه دولت

$$D(\text{LOG}(\text{OGREVC})) = -0.7511433161 * (\text{LOG}(\text{OGREVC}(-1))) - 0.9411309499 * \text{LOG}(\text{VAOILC}(-1)) - 0.2533719234 * D(\text{LOG}(\text{OGREVC}(-1))) - 0.0804840456 * D(\text{LOG}(\text{VAOILC}(-1)))$$

$$D(\text{LOG}(\text{TCORC})) = -0.9575691107 * (\text{LOG}(\text{TCORC}(-1))) - 0.9402906576 * \text{LOG}(\text{GDPNOAC}(-1)) - 0.5151094775 * \text{LOG}(\text{OGREVC}(-1)) + 6.765581357 + 0.04729325098 * D(\text{LOG}(\text{TCORC}(-1))) + 0.9568725194 * D(\text{LOG}(\text{GDPNOAC}(-1))) - 0.1086505212 * D(\text{LOG}(\text{OGREVC}(-1))) + 0.03355754797$$

$$D(\text{LOG}(\text{TPAYC})) = -0.422593632 * (\text{LOG}(\text{TPAYC}(-1)) - 2.204268191 * \text{LOG}(\text{GDPMAC}(-1)) + 16.00886177) + 0.1137118722 * D(\text{LOG}(\text{TPAYC}(-1))) - 0.1758408234 * D(\text{LOG}(\text{GDPMAC}(-1)))$$

$$D(\text{LOG}(\text{TOCUC})) = -0.03289048262 * (\text{LOG}(\text{TOCUC}(-1)) - 3.506667987 * \text{LOG}(\text{VATRHC}(-1)) + 20.8101328) + 0.3055508466 * D(\text{LOG}(\text{TOCUC}(-1))) - 0.3787616174 * D(\text{LOG}(\text{TOCUC}(-2))) + 0.0319821649 * D(\text{LOG}(\text{VATRHC}(-1))) - 0.1634010254 * D(\text{LOG}(\text{VATRHC}(-2))) + 0.02961276577 + 0.01947138482 * DR$$

$$D(\text{LOG}(\text{TRESC})) = -0.383030155 * (\text{LOG}(\text{TRESC}(-1)) - 0.38528124 * \text{LOG}(\text{VASMC}(-1)) + 0.5515597893) + 0.03847006317 * D(\text{LOG}(\text{TRESC}(-1))) + 1.141679707 * D(\text{LOG}(\text{VASMC}(-1))) - 0.1093404625 * DW$$

$$D(\text{LOG}(\text{TOINC})) = -0.1405859283 * (\text{LOG}(\text{TOINC}(-1)) - 9.647136546 * \text{LOG}(\text{GDPMAC}(-1)) + 88.61648889) - 0.26969822 * D(\text{LOG}(\text{TOINC}(-1))) - 0.5571022289 * D(\text{LOG}(\text{GDPMAC}(-1))) - 0.04989585486$$

$$D(\text{LOG}(\text{TWC})) = -0.03423395014 * (\text{LOG}(\text{TWC}(-1)) - 1.208298112 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(-1)) - 1.112305119 * \text{LOG}(\text{M2}(-1) * 100 / \text{CPI}(-1)) + 4.183417276 * DR(-1) + 13.32853111) + 0.2292829837 * D(\text{LOG}(\text{TWC}(-1))) - 0.008550483047 * D(\text{LOG}(\text{TWC}(-2))) + 0.5382277306 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) - 0.5174926884 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-2))) + 0.4644045767 * D(\text{LOG}(\text{M2}(-1) * 100 / \text{CPI}(-1))) - 0.6123708435 * D(\text{LOG}(\text{M2}(-2) * 100 / \text{CPI}(-2))) - 0.0172572119 * D(DR(-1)) + 0.04715442888 * D(DR(-2))$$

$$D(\text{LOG}(\text{TMC})) = -0.04799787942 * (\text{LOG}(\text{TMC}(-1)) - 0.7800734901 * \text{LOG}(\text{M}(-1))) - 0.06301496477 * D(\text{LOG}(\text{TMC}(-1))) + 0.4325108991 * D(\text{LOG}(\text{M}(-1)))$$

$$\begin{aligned} D(\text{LOG}(\text{TCSC})) = & -0.4508936696 * (\text{LOG}(\text{TCSC}(-1)) - 0.2189136483 * \text{LOG}(\text{CPC}(-1)) - \\ & 2.205345204) + 0.2132463689 * D(\text{LOG}(\text{TCSC}(-1))) + 0.1947876411 * D(\text{LOG}(\text{TCSC}(-2))) \\ & + 1.45459262 * D(\text{LOG}(\text{CPC}(-1))) + 0.3760396691 * D(\text{LOG}(\text{CPC}(-2))) + 0.2351367271 * \text{DW} \\ & D(\text{LOG}(\text{MREVC})) = -0.6753993582 * (\text{LOG}(\text{MREVC}(-1)) - 1.101581032 * \text{LOG}(\text{OGREVC}(- \\ & 2)) + 4.895906949) - 0.06434465334 * D(\text{LOG}(\text{MREVC}(-1))) + \\ & 0.4120129068 * D(\text{LOG}(\text{OGREVC}(-2))) + 0.0259497808 - 1.335411456 * \text{D79} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} D(\text{LOG}(\text{SGREVC})) = & -0.2344946293 * (\text{LOG}(\text{SGREVC}(-1)) - 1.945983716 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(- \\ & 1)) + 13.75747187) - 0.2916571853 * D(\text{LOG}(\text{SGREVC}(-1))) + \\ & 0.008338224317 * D(\text{LOG}(\text{SGREVC}(-2))) + 1.216667532 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) - \\ & 0.7845150058 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-2))) + 0.04649013059 + 1.497156523 * \text{D78} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} D(\text{LOG}(\text{RREVC})) = & -0.07580456979 * (\text{LOG}(\text{RREVC}(-1)) - 3.835318367 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(- \\ & 1)) + 31.02103524) + 0.05110611876 * D(\text{LOG}(\text{RREVC}(-1))) + \\ & 0.01861056477 * D(\text{LOG}(\text{RREVC}(-2))) - 0.3671886026 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) + \\ & 1.019195684 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-2))) + 0.02219095732 - 0.05208521713 * \text{DW} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} D(\text{LOG}(\text{AREVC})) = & -0.1425906689 * (\text{LOG}(\text{AREVC}(-1)) - 1.71147938 * \text{LOG}(\text{GDPFC}(- \\ & 1)) - 0.3253886631 * \text{DW}(-1) + 10.77547832) - 0.2252711675 * D(\text{LOG}(\text{AREVC}(-1))) - \\ & 0.06541096714 * D(\text{LOG}(\text{AREVC}(-2))) + 0.8600854445 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-1))) + \\ & 0.6799941816 * D(\text{LOG}(\text{GDPFC}(-2))) + 0.06497235007 * D(\text{DW}(-1)) + \\ & 0.1058417232 * D(\text{DW}(-2)) - 0.03790316474 + 0.0859790933 * \text{DR} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} D(\text{LOG}(\text{CUREXC})) = & -0.1465963685 * (\text{LOG}(\text{CUREXC}(-1)) - \\ & 1.631445587 * \text{LOG}(\text{OGREVC}(-1)) - 0.5286399006 * \text{LOG}(\text{NOGREVC}(-1)) + 8.603109763) \\ & + 0.1512704795 * D(\text{LOG}(\text{CUREXC}(-1))) - 0.03136243778 * D(\text{LOG}(\text{OGREVC}(-1))) - \\ & 0.07485100443 * D(\text{LOG}(\text{NOGREVC}(-1))) + 0.05937289368 * \text{DW} \\ & D(\text{LOG}(\text{DEVEXC})) = 0.1042842844 * (\text{LOG}(\text{DEVEXC}(-1)) - 1.268596683 * \text{LOG}(\text{OGREVC}(- \\ & 1)) - 0.2695176718 * \text{LOG}(\text{NOGREVC}(-1)) - 1.067018095 * \text{DW}(-1) + 5.428408353) + \\ & 0.1069274194 * D(\text{LOG}(\text{DEVEXC}(-1))) + 0.2393475302 * D(\text{LOG}(\text{OGREVC}(-1))) - \\ & 0.1468618117 * D(\text{LOG}(\text{NOGREVC}(-1))) - 0.06576149606 * D(\text{DW}(-1)) \end{aligned}$$

$$\text{OGREV} = \text{OGREVC} * \text{VAOILDEFLATOR}$$

$$\text{TPAY} = \text{TPAYC} * \text{GDPDEFLATOR}$$

$$\text{TOCU} = \text{TOCUC} * \text{GDPDEFLATOR}$$

$$\text{TRES} = \text{TRESC} * \text{GDPDEFLATOR}$$

$$\text{TOIN} = \text{TOINC} * \text{GDPDEFLATOR}$$

$$TIC=TPAYC+TOCUC+TRES+TOINC$$

$$TI=TPAY+TOCU+TRES+TOIN$$

$$TCOR=TCORC*GDPDEFLATOR$$

$$TW=TWC*GDPDEFLATOR$$

$$TDC=TIC+TCORC+TWC$$

$$TD=TI+TCOR+TW$$

$$TCS=TCSC*GDPDEFLATOR$$

$$TM=TMC*GDPDEFLATOR$$

$$TIDC=TCSC+TMC$$

$$TID=TCS+TM$$

$$TTC=TDC+TIDC$$

$$TT=TD+TID$$

$$MREV=MREVC*GDPDEFLATOR$$

$$SGREV=SGREVC*GDPDEFLATOR$$

$$RREV=RREVC*GDPDEFLATOR$$

$$OTRC=MREVC+SGREVC+RREVC$$

$$OTR=MREV+SGREV+RREV$$

$$AREV=AREVC*GDPDEFLATOR$$

$$NOGREVC=TTC+OTRC+AREVC$$

$$NOGREV=TT+OTR+AREV$$

$$TREVC=OGREVC+NOGREVC$$

$$TREV=OGREV+NOGREV$$

$$CUREX=CUREXC*CGDEFLATOR$$

$$DEVEX=DEVEXC*IGDEFLATOR$$

$$TEXC=CUREXC+DEVEXC$$

$$TEX=CUREX+DEVEX$$

$$GBDEFICIT=TREV-TEX$$

$$GBDEFICITC=TREVC-TEXC$$

جدول شماره ۱۹ - بودجه دولت

انگلیسی	فارسی
SGREV	درآمد حاصل از خدمات و فروش کالا به قیمت ثابت
RREVC	سایر درآمدهای متفرقه به قیمت ثابت
AREVC	درآمدهای اختصاصی به قیمت ثابت
CUREXC	مخارج جاری دولت به قیمت ثابت
DEVEXC	مخارج عمرانی دولت (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) به قیمت ثابت
OGREVC	درآمد ناشی از نفت و گاز به قیمت ثابت
NOGREVC	درآمد غیر از نفت و گاز به قیمت ثابت
TDC	مالیاتهای مستقیم به قیمت ثابت
TIDC	مالیاتهای غیر مستقیم به قیمت ثابت
TTC	کل درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت
TEXC	کل مخارج دولت به قیمت ثابت
OGREVC	درآمد ناشی از نفت و گاز به قیمت‌های ثابت
VAOILC	ارزش افزوده بخش نفت به قیمت ثابت
TCORC	مالیات بر شرکتها به قیمت ثابت
GDPNOAC	تولید ناخالص داخلی منهای ارزش افزوده بخش کشاورزی و نفت
TPAYC	مالیات بر حقوق و دستمزد به قیمت ثابت
GDPMAC	تولید ناخالص داخلی منهای ارزش افزوده بخش کشاورزی
TOCUC	مالیات مشاغل به قیمت ثابت
VATRHC	ارزش افزوده بازرگانی، رستوران و هتلداری به قیمت ثابت
VASMC	ارزش افزوده مستغلات به قیمت ثابت
TRESC	مالیات مستغلات به قیمت ثابت
TOINC	سایر مالیات بر درآمد به قیمت ثابت
TWC	مالیات بر ثروت به قیمت ثابت
TMC	مالیات بر واردات به قیمت ثابت
DR	متغیر مجازی انقلاب
GDPFC	تولید ناخالص داخلی به قیمت عوامل به قیمت ثابت
TCSC	مالیات بر مصرف و فروش به قیمت ثابت
CPC	مخارج مصرفی خصوصی به قیمت ثابت
DW	متغیر مجازی جنگ
D79	متغیر مجازی برای سال ۱۳۷۹
MREVC	درآمد حاصل از انحصارات و مالکیت دولت
M	کل واردات به قیمت ثابت